

- Kübler F., Das Recht auf freie Kurzberichterstattung, ZUM 1989, str. 326
- Lauklien A., Anmerkung zum Urteil des BVerfG vom 17. 2. 1998, ZUM 1998, str. 253
- Oreja M., Exclusive Rights for TV Broadcasting of Major Sports Events, Communication to the Commission, Bruselj 1997
- Parrish R., Sports law and policy in the European Union, Manchester University Press 2003
- Pedrali A., Pfeifer K. N., Der Schutz des Veranstalters von Sportereignissen nach italienischem Recht, ZUM 1994, str. 461
- Polajnar Pavčnik A., Temeljne pravice kot osebnostne pravice, v: Temeljne pravice, Cankarjeva založba, Ljubljana 1997
- Rivers T., A Guide for Broadcasters to the Ownership, Acquisition, Clearance, Enforcement & Administrative Management of Rights, EBU, Ženeva 1998
- Rumphorst W., Broadcasters' Neighbouring Rights, EBU Copyright Symposium, Amsterdam 1999
- Sajovic B., Osnove civilnega prava, Splošni del, Uradni list RS, Ljubljana 1994
- Schulze G., Sind neue Leistungsschutzrechte erforderlich?, ZUM 1989, str. 53
- Šugman R., Športna prireditve, Fakulteta za šport, Univerza v Ljubljani, Ljubljana 1995
- Trampuž M., Oman B., Zupančič A., Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana 1997
- Trampuž M., Avtorsko pravo, izbrana poglavja, Cankarjeva založba, Ljubljana 2000
- Vieweg K., Das Sportereignis – Ökonomische und rechtliche Fragen der Sportübertragungsrechte, Boorberg Verlag, Stuttgart 2000
- Wachtmeister A. M., Broadcasting of Sports Event and Competition Law, www.euro-pa.eu.int/comm/sport/doc/ecom
- Waldhauser H., Die Fernsehrechte des Sportveranstalters, Duncker & Humblot, Berlin 1999
- Waldhauser H., Anmerkung zum Beschluß des BGH vom 11. 12. 1997 zur Zentralvermarktung der Europacup-Spiele durch den DFB, ZUM 1998, str. 129
- Wise A. N., Meyer B. S., International Sports Law and Business I., II., III., Kluwer Law International, New York 1997

6. Odškodninska odgovornost za poškodbe pri športu

6.1. Uvod

Šport je koristen, a je lahko tudi nevaren. Zanj sta med drugim značilni telesna aktivnost in sodelovanje več oseb, kar botruje pogostim poškodbam in nezgodam. Vprašanje odškodninske odgovornosti se lahko postavi v raznovrstnih situacijah, saj je šport izjemno razvejana in kompleksna dejavnost, pri kateri udeleženci sodelujejo v zelo različnih vlogah: kot poklicni ali amaterski športniki, učitelji oziroma trenerji, gledalci in navijači, organizatorji športnih prireditev, vlagatelji kapitala, učenci pri športni vzgoji, sosede športnega centra, priložnostni igralci nogometa na pikniku itn.

Področje odškodninske odgovornosti lahko najprej razdelimo v dve veliki skupini: pogodbeno in deliktno odškodninsko odgovornost. Pogodbeno odškodninska odgovornost je posledica kršitve pogodbenih obveznosti. Pogodbeno urejanje razmerij med rekreativnimi športniki ni običajno. Športniki, zlasti poklicni, pa sklepajo pogodbe s športnimi organizatorji, iz katerih lahko izhajajo različni odškodninski zahtevki. Pogodbena podlaga lahko pride v poštev tudi v primeru škode, ki jo utрпи gledalec športne prireditve, ki je plačal vstopnino. Praviloma pa poškodovani športnik ne bo imel zahtevka na podlagi pogodbe, ampak se bo lahko skliceval na deliktno odškodninsko odgovornost, ki je v ospredju športnega odškodninskega prava in ji je posvečeno tudi to poglavje. Škoda tu nastane kot posledica protipravnega ravnanja, za katero je povzročitelj kriv, oziroma gre za primer odškodninske odgovornosti ne glede na krivdo (objektivna odgovornost). V kopici možnih razmerij odškodninske odgovornosti za poškodbe pri športu sta pomembni predvsem dve, v osnovi različni skupini primerov: (1) medsebojna odškodninska odgovornost športnikov v okviru športnega udejstvovanja in (2) odgovornost organizatorja športne prireditve ozi-

roma upravljavca športnih naprav nasproti športnikom in gledalcem. Medtem ko se slednja po temeljnih obligacijskopравnih značilnostih le malo razlikuje od odgovornosti organizatorja drugih prireditev, je medsebojna odškodninska odgovornost športnikov zanimivejša, saj zaradi specifičnosti športnega udejstvovanja v nekaterih točkah odstopa od splošnih načel odškodninskega prava. Izhodišče »športnega« odškodninskega prava je vprašanje, ali in kako na odškodninsko odgovornost vpliva dejstvo, da se udeleženci prostovoljno udeležujejo športnih aktivnosti, ob tem pa se zavedajo povečane nevarnosti poškodb. Posamezni športi so namreč povezani z določenimi tipičnimi riziki poškodb. Glede vprašanja morebitne s tem povezane omejitve medsebojne odškodninske odgovornosti udeležencev razlikujemo dve skupini športov: paralelne športe, pri katerih naj bi načeloma ne prihajalo do telesnih kontaktov med udeleženci (na primer atletika, smučanje, golf), ter športe z elementi boja, ki jih udeleženci izvajajo drug proti drugemu, pri katerih redoma oziroma celo neizogibno prihaja do telesnih stikov (na primer boks, nogomet, hokej).¹

6.2. Osnovno o predpostavkah deliktne odškodninske odgovornosti

Izhodišče odškodninskega prava je, da škodo trpi tisti, ki mu je nastala (*Casum sentit dominus*). Za velik del poškodb pri športu odgovarjajo športniki sami ali pa nastanejo naključno, tako da se vprašanje odškodninske odgovornosti ne postavlja, pri tem pa pustimo ob strani morebitno nezgodno ali kakšno drugo zavarovanje. Kadar pa so izpolnjene določene predpostavke, za škodo ne odgovarja oškodovanec, ampak tisti, ki jo je povzročil, in/ali oseba, ki odgovarja zanj. Te predpostavke določajo merila, po katerih je mogoče nekomu pripisati odgovornost za škodo (elementi civilnega delikta).

6.2.1. Škoda in vzročna zveza

Prva predpostavka odškodninske odgovornosti je nastanek škode. Kadar se škoda kaže v posegu v oškodovančeve premoženjske dobrine, go-

¹ Glej na primer Wagner, rš. 517 in nasl.; Fritzweiler, str. 418 in nasl.; Harrer, rš. 91 in nasl.; Heermann, Götze, str. 41.

vorimo o premoženjski škodi (poenostavljeno: škoda, ki jo je mogoče izraziti in reparirati z denarno vsoto), ki lahko nastopa v obliki dejanske škode (zmanjšanje premoženja) ali izgubljenega dobička (preprečitev povečanja premoženja). Pri nepremoženjski škodi je položaj drugačen: poseg v oškodovančeve nematerialne dobrine sam po sebi še ne pomeni pravno priznane škode, ampak se mora izraziti v eni od pravno priznanih oblik nepremoženjske škode (telesne bolečine, duševne bolečine s posebej opredeljenimi vzroki, strah, okrnitev ugleda pravne osebe in izguba dopusta),² na način, ki ga določa člen 179 OZ in z vsebino napolnjuje sodna praksa.

Škoda mora biti tudi v vzročni zvezi z ravnanjem oziroma opustitvijo povzročitelja. Obligacijski zakonik ne daje nobenega odgovora na zahtevna vprašanja v zvezi s pravno relevantno kavzalno povezavo, v domači teoriji in sodni praksi pa sta, poleg izhodiščne naravne vzročnosti (*condicio sine qua non* – to je, da je škodljivo ravnanje pogoj za nastanek posledice, sprejeti predvsem dve teoriji o vzročni zvezi. Po teoriji o adekvatni vzročnosti so v vzročni zvezi z oškodovančevim ravnanjem tiste posledice, ki redoma (po splošnih življenjskih izkušnjah, najverjetneje) nastanejo iz takšnih vzrokov. Teorija o *ratio legis* vzročnosti pa upošteva tiste vzroke, ki pomenijo kršitev pravne norme in jih le-ta glede na svoj namen šteje kot vzroke.³ Sodobnejša doktrina utemeljeno opozarja, da vzročnosti ni mogoče zadovoljivo razložiti z logiko ali filozofijo, saj gre za elastičen koncept, ki zahteva kompleksno tehtanje interesov (vrednotenje) v skladu s pravno politiko in razumevanjem funkcije odškodninskega prava. Ker je osrednji problem v tem, katere posledice ravnanja se lahko pripišejo odgovorni osebi, je vzročnost primerneje opredeliti kot pripisljivost.⁴

6.2.2. Protipravnost

Ravnanje, iz katerega izvira odškodninska odgovornost, mora biti v nasprotju z (zapisanimi ali nezapisanimi) pravnimi normami (protipravno,

² Izguba dopusta je v slovenskem pravu samostojna oblika nepremoženjske škode na podlagi sodbe Sodišča ES v zadevi C-168/00 z dne 12. 3. 2002, Recueil, str. I-2631 (2002), *Simone Leimer v. TUI Deutschland*, v kateri je Sodišče odločalo o razlagi 5. člena direktive 90/314/EGS o varstvu potrošnika pri paketnem potovanju.

³ Cigoj, str. 224.

⁴ Več Polajnar Pavčnik, str. 199.

nedopustno), oziroma mora na nedovoljen način posegati v pravno varovane interese. Glede protipravnosti obstajata dva dopolnjujoča se osnovna koncepta: po prvem so vsi posegi v absolutne pravice (na primer življenje, telesna celovitost, zdravje, osebnostne pravice, lastnina) nedopustni, kolikor niso izrecno dovoljeni (protipravnost posledice). Po drugem konceptu je protipravnost podana, kadar nekdo ravna v nasprotju s pravili ravnanja in povzroči škodo (protipravnost ravnanja). Na področju odškodninske odgovornosti za poškodbe pri športu se pokaže, da koncept protipravnosti posledice vsaj pri športih, kjer je tveganje za poškodbe večje, ne ponuja ustrezne podlage za razlikovanje še dopustne »trde« športne igre od nešportnega in nevarnega ravnanja. Res je sicer, da je temeljno načelo *alterum non laedere*, po katerem se je vsak dolžan vzdržati ravnanja, s katerim bi utegnil drugemu povzročiti škodo (člen 10 OZ), mogoče razumeti tudi tako, da je vsak poseg v absolutne dobrine protipraven oziroma vsaj indicira protipravnost ravnanja. Vendar pa je osnovni poudarek na ravnanju: prepovedano je ravnanje, iz katerega bi utegnili drugemu nastati škoda. Temeljno načelo spoštovanja pravno varovanih dobrin drugih iz 10. člena OZ moramo konkretizirati s pravili ravnanja, ki izhajajo iz drugih pravnih norm, pa tudi avtonomnih pravnih pravil ter tehtanja interesov v konkretnih primerih.⁵ Vsebinsko in obseg standarda ravnanja in izogibanja nevarnostim določajo upravičena pričakovanja pravnega prometa (to je drugih udeležencev) glede medsebojnega zagotavljanja varnosti pri posamezni športni zvrsti. Le-ta so odvisna od tega, kako verjeten je nastop škode, kakšen je njen pričakovani obseg in kakšni naporji so potrebni in primerni za odvrnitev škode.⁶ Na področju športa so glede standardov ravnanja posebej pomembna športna pravila, ki jih sprejemajo različne športne zveze. Ta sicer sama po sebi neposredno zavezujejo le člane športnih društev in ne morejo nadomestiti zakona, vendar pa pomenijo močan indic za to, kako naj se obnaša skrben športnik. Namen pravil je predvsem zagotoviti vzgojni moment športnega *fair play* (*fairness*) ter enakost možnosti vseh tekmovalcev. Služijo pa tudi temu, da je »borbeni« element, lasten posameznemu športu, v čim boljšem ravnovesju z varstvom življenja in zdravja igralcev ter da se prepreči, da bi zaradi nevarne igre, grobosti in nešport-

⁵ V nemškem in avstrijskem pravu govorijo o Verkehrspflichten. Glej pregled pri Fritzweiler, str. 407 in nasl.

⁶ Heermann, Götze, str. 29.

nega obnašanja nastajale poškodbe.⁷ Vendar pa se je treba zavedati, da ta pravila ne regulirajo vsej športov niti vseh situacij pri posameznem športu, zato lahko dopolnjujejo, ne pa nadomestijo splošno obveznost skrbnega ravnanja in izogibanja povzročanju škode.

6.2.3. Krivdna in objektivna odgovornost

Izhodišče sistema deliktne odgovornosti v slovenskem pravu je krivdno načelo. Povzročitelj odgovarja za škodo, če je v odnosu na nastalo posledico ravnal naklepno ali malomarno, skratka ne tako, kot bi od njega pričakovali. Malomarno ravna, kdor opusti skrbnost, ki se od njega glede na njegove lastnosti pričakuje, OZ pa v členu 6 kot standard skrbnosti določa skrbnost dobrega gospodarja oziroma dobrega gospodarstvenika ter skrbnost dobrega strokovnjaka, kadar gre za razmerja v zvezi s poklicno dejavnostjo subjekta. Merilo malomarnosti pa ni povsem subjektivno, saj je standard skrbnosti objektiviziran – sprašujemo se, kako bi ravnala razumna in skrbna oseba v povzročiteljevem položaju. Pri športu govorimo o standardu skrbnega športnika v zadevni športni zvrsti.⁸ Vsi športniki morajo ravnati z dolžno skrbnostjo glede na svoje znanje, izkušnje in telesne zmožnosti. Upoštevati morajo zlasti nevarnosti poškodb, povezane s konkretnim športom. Višja stopnja skrbnosti se pričakuje od trenerjev, učiteljev, gorskih vodnikov itn.

Pojem krivde, ki pomeni očitek storilcu, da v dani situaciji ni ravnal, kot se je od njega pričakovalo, je zelo blizu pojmu protipravnosti, pri katerem gre prav tako za standard ravnanja. S tem ko ugotovimo, da je šlo za kršitev pravila ravnanja, pravzaprav povemo tudi, da povzročitelj ni ravnal, kot bi bilo od razumnega športnika pričakovati. Razmejitev med pojmom protipravnosti in krivde v obligacijskem pravu ni enostavna. Drugače je v kazenskem pravu, kjer je pojem protipravnosti definiran objektivno, z inkriminacijo določenega ravnanja, krivda pa pomeni subjektivni odnos storilca do posledice. V obligacijskem pravu pa je po eni strani pojem skrbnosti objektiviziran (abstraktni standardi skrbnosti), po drugi pa nimamo tako jasnih »inkriminacij« prepovedanih ravnanj. Teorija zato ponuja argumente za teorijo identitete protipravnosti in krivde, pri tem pa se opira tu-

⁷ Scheffen, str. 2659.

⁸ Frantar, str. 1611, govori o standardu povprečno skrbnega športnika.

di na dejstvo, da naš zakon protipravnosti izrecno ne omenja med predpostavkami odškodninske odgovornosti.⁹ Vendarle pa lahko o protipravnosti sklepamo na podlagi primerov izključitve odškodninske odgovornosti iz členov 138 do 140 OZ. Praktična potreba po razlikovanju krivde in protipravnosti se na področju športa pokaže v zvezi z razporeditvijo dokaznega bremena.

Odmik od čiste subjektivne koncepcije in korak proti objektivni odgovornosti pomeni tudi obrnjeno dokazno breme, značilno za slovensko (jugoslovansko) pravo: povzročiteljeva krivda se domneva, on pa lahko dokaže, da je škoda nastala brez njegove krivde (člen 131 OZ). Krivda seveda predpostavlja krivdno sposobnost oziroma razsodnost (člena 136 in 137 OZ).

V nekaterih primerih zakon vzpostavlja odškodninsko odgovornost ne glede na krivdo. Gre za odgovornost imetnika »nevarne stvari« oziroma izvajalca »nevarne dejavnosti« ter še nekatere druge primere (člen 149 in naslednji OZ). Za razliko od krivdne (subjektivne) odgovornosti, ki temelji na protipravnem ravnanju, ki ga je povzročitelju mogoče očitati, izhaja objektivna odgovornost iz misli, da mora tisti, ki na dovoljen način ustvari vir povečane škodne nevarnosti, odgovarjati za tako nastalo škodo ne glede na svoje ravnanje. Načeloma gre za rizike, ki jih niti s skrbnim ravnanjem ni mogoče izključiti. Pojem »nevarnosti« pomeni, da iz stvari oziroma dejavnosti izhaja neobičajno velika nevarnost škode za okolico, napolnjuje pa ga sodna praksa. V teh primerih krivda sploh ni relevantna, kar pomeni, da se odgovorna oseba ne more razbremeniti z dokazom, da je ravnala brez krivde. Njeno ravnanje, čeprav je bilo skrbno, sploh ni pomembno. Še več, zaradi dodatnega varstva oškodovanca je v našem pravu določena celo domneva, da škoda, nastala »v zvezi z nevarno stvarjo ali dejavnostjo«, izvirar iz te stvari oziroma dejavnosti (člen 149 OZ). To domnevo je sicer mogoče izpodbiti. Vendarle pa objektivna odgovornost ne pomeni tudi absolutne odgovornosti, saj je možna razbremenitev na podlagi višje sile, ravnanja tretje osebe ali oškodovanca (člen 153 OZ). Znatno del domačih sodnih odločb s področja odškodninskega prava, tudi na področju športnih poškodb, obravnava vprašanje, ali gre v konkretnem primeru za objektivno odgovornost ali ne.

⁹ Glej Salma, str. 533 in nasl.

Čeprav so nižja sodišča tako izvajanje kot tudi organizacijo športne dejavnosti pogosto podvrgla objektivni odgovornosti za nevarno dejavnost, je Vrhovno sodišče že večkrat jasno povedalo, da izvajanje športnih aktivnosti kot tako ne more biti nevarna dejavnost. Objektivna odgovornost, ki v našem pravu pomeni izjemo, se ne bi smela raztezati na »nevarnosti vsakodnevne življenja, ampak takšne dejavnosti, katerih izvajanja kljub potrebni skrbnosti ni mogoče vselej nadzorovati ali obvladovati njihovih učinkov«.¹⁰ Oškodovanci se sklicujejo na objektivno odgovornost zaradi občutno boljšega položaja glede dokazovanja, zdi pa se, da so tudi sodniki nagnjeni k aplikaciji objektivne odgovornosti zaradi poenostavitve, saj se tako praviloma izognejo vprašanju vzročne zveze in krivde.¹¹ V nasprotju z idejo objektivne odgovornosti, kjer nevarnost izhaja iz določenega vira in ogroža okolico (neudeležene tretje osebe), povzročajo pri športu nevarnost sami udeleženci drug drugemu praviloma s skupnim delovanjem.¹² Objektivno odgovornost tretjim osebam bi si bilo mogoče zamisliti na primer pri avtomobilističnem (avtomobil: nevarna stvar) ali letalskem športu. Objektivna odgovornost (organizatorja) nasproti športnikom je na mestu na primer pri smučarskih žičnicah, katerih delovanje je lahko nevarno. Načeloma pa mora biti odškodninska odgovornost v športu vezana na človeško ravnanje, ki je protipravno in za katero je povzročitelj kriv.

6.3. Odškodninska odgovornost športnikov

6.3.1. Individualni (paralelni) športi

Pri športih, ki jih udeleženci izvajajo individualno oziroma paralelno, kakršni so na primer atletika, smučanje, plavanje ali golf, telesni stik med njimi z vidika športnega tekmovanja ni niti potreben niti zaželen.¹³ To ne pomeni, da ne prihaja do medsebojnih poškodb. Ta so pogosta zlasti pri športih, pri katerih je več udeležencev pri izvajanju športne aktivnosti na omejenem prostoru. Za odškodninsko odgovornost se uporabljajo splošna pravila in načeloma ni potrebe po omejitvi odgovornosti. Vsak udeleže-

¹⁰ Glej na primer sodbo VS II Ips 562/2005 z dne 7. 12. 2006.

¹¹ Pravilno stališče o nedopustnem širjenju področja objektivne odgovornosti v slovenski sodni praksi argumentirano zastopa Končina - Peternel, str. 1298 in nasl.

¹² Fritzweiler, str. 432.

¹³ Wagner, rš. 519.

nec mora biti skrben, se do drugih obnašati obzirno in ravnati tako, da jih ne poškoduje, ogrozi ali na neprimeren način ovira. Paziti mora zlasti na tveganja, ki so tipična in predvidljiva za posamezno športno zvrst. Splošna zapoved skrbnosti in nepovzročanja škode je pri mnogih športih konkretizirana tudi v športnih pravilih, ki praviloma prepovedujejo vsakršno ogrožanje ali poškodovanje drugih udeležencev.

a) Smučanje

V količinskem smislu predvsem v alpskih državah Evrope izrazito izstopa sodna praksa o smučarskih nezgodah, saj je smučanje množičen in razmeroma nevaren šport. Smučarji se gibljejo s precejšnjo hitrostjo v različnih smereh na omejeni površini. Pomemben vir pravil obnašanja in izogibanja poškodbam na smučišču so pravila mednarodne smučarske zveze (FIS).¹⁴ Ta določajo, da se morajo smučarji in deskarji v vsem obnašati tako, da ne ogrožajo in poškodujejo drug drugega. Pravila nalagajo smučarju obveznost, da obvladuje hitrosti in vozi tako, da ima pregled nad smučiščem. Smer vožnje in način smučanja mora izbrati tako, da ne ogroža pred seboj vozečih smučarjev. Če prehitveva drugega smučarja, mu mora pustiti dovolj prostora za gibanje. Preden zapelje na smučišče ali če ga želi prečkati, se mora prepričati, da lahko to stori brez ogrožanja sebe in drugih. Izogibati se mora ustavljanju na ozkih in nepreglednih delih smučišča, za vzpenjanje ali spuščanje peš lahko uporabi le rob smučišča. Upoštevati mora signalizacijo na smučišču, ob morebitni nezgodi pa mora pomagati ponesrečencu ter se, če je bil udeležen ali priča, legitimirati. Opisana pravila veljajo tudi za *snowboarderje* (deskarje na snegu) in sankarje. Večina se poudarja, da pravila FIS sicer nimajo značaja pravnih norm, vendar so med smučarji dovolj razširjena, da jih je mogoče šteti za merodajno konkretizacijo splošne zapovedi skrbnega obnašanja.¹⁵ Tuja sodna praksa se pri ugotavljanju odškodninske odgovornosti za smučarske nezgode sklicuje na kršitve teh pravil.¹⁶ Seveda pa ima končno besedo pri ugotavljanju odgovornosti sodnik.

¹⁴ Zadnja različica desetih pravil FIS o varnosti je skupaj z uradnim komentarjem dostopna na: <http://www.fis-ski.com/data/document/10-fis-rules-for-conduct.pdf>.

¹⁵ Fritzweiler, str. 418; Reischauer, str. 267.

¹⁶ Glej pregled nemške sodne prakse Wagner, rš. 519; pregled avstrijske sodne prakse Reischauer, str. 267.

V slovenski »smučarski« sodni praksi ni potrebe po sklicevanju na pravila FIS, saj pravila obnašanja na smučišču pri nas določa poseben Zakon o varnosti na smučiščih,¹⁷ ki v 24. členu v bistvenem povzema pravila FIS (prej: 21. člen Zakona o varnosti na javnih smučiščih – ZVJS).¹⁸ Tako je na primer Vrhovno sodišče odločilo, da je za škodo, nastalo ob trčenju dveh smučarjev, krivdno odgovoren smučar, ki je trčenje povzročil z nepriklajno vožnjo, s čimer je kršil člen 21 ZVJS.¹⁹ V podobni, nekoliko starejši odločbi iz leta 1987 Vrhovno sodišče (SRS) izrecno govori o »dolžnosti vestnega in skrbnega smučarja«, ki jo povzema iz 21. člena ZVJS.²⁰

V domači sodni praksi so pogosti zlasti primeri, ko je prišlo do poškodbe brez trčenja z drugim smučarjem ali pa je identiteta drugega udeleženca v nezgodi ostala neznana in oškodovanec zahteva odškodnino od upravljalca smučišča, (praviloma) na podlagi objektivne odgovornosti, sodišče pa njegov odškodninski zahtevek v celoti ali deloma zavrne, z utemeljitvijo, da je do nezgode prišlo (tudi) zaradi njegove lastne neprilagojene vožnje (kršitve 21. člena ZVJS).²¹ Smučar mora ravnanje prilagoditi svojim zmoglostim in razmeram na terenu. Tudi če je podana odgovornost upravljalca smučišča, ker na primer dopusti spuščanje po progi v gosti megli, je dolžan smučar ob poslabšani vidljivosti storiti vse za zagotovitev lastne varnosti in varnosti drugih smučarjev, posledica kršitve te dolžnosti pa je deljena odgovornost.²²

Krivdna odgovornost predpostavlja tudi krivdno (deliktno) sposobnost: v zvezi s tem je na primer nemško zvezno vrhovno sodišče (BGH) v

¹⁷ Zakon o varnosti na smučiščih – ZVSmuč-UPB1, Uradni list RS, št. 3/06 z dne 10. 1. 2006. Zakon se uporablja od 1. 12. 2003, prej pa je veljal Zakon o varnosti na javnih smučiščih – ZVJS, Uradni list SRS, št. 16/77, 47/86, 4/92.

¹⁸ Glej pregled pri Frantar, Odškodninska odgovornost za škodo, nastalo v zvezi s smučanjem, PP, št. 258/1992, ter Marušič: Slovensko smučarsko pravo in varnost na smučiščih, Uradni list, Ljubljana, 2006.

¹⁹ Glej sodbo VS II Ips 214/2002 z dne 24. 4. 2003. Glej tudi sodbo VSL II Cp 358/99 z dne 12. 12. 1999, da smučar odgovarja za škodo, nastalo ob smučarski nezgodi, ki jo je povzročil s kršitvijo 21. člena ZVJS (nepriklajno smučanje, prehitivanje drugega smučarja, ne da bi mu pustil dovolj prostora).

²⁰ Sodba Vrhovnega sodišča SRS (II Ips 311/87) z dne 10. 12. 1987.

²¹ Glej na primer sodbo VS II Ips 349/96 z dne 14. 1. 1998 ter sklep in sodbo VS II Ips 580/2002 z dne 1. 12. 2002; sodbo VS II Ips 36/2002 z dne 23. 5. 2002; sodbo in sklep VS II Ips 352/2003 z dne 3. 6. 2004, sodbo VSL I Cp 1720/2001 z dne 24. 10. 2001, sodbo in sklep VSL II Cp 653/2004 z dne 14. 4. 2004.

²² Sodba Vrhovnega sodišča II Ips 116/2005 z dne 28. 4. 2005.

primeru kolizije smučarjev, kjer je bila dokazana kršitev pravil FIS, izreklo, da je normalno razvit 9-letni otrok sposoben razumeti, da je lahko posledica prehitrega ali neprevidnega smučanja nezgoda, v kateri drugi utrpijo poškodbe.²³ Seveda pa je treba glede standarda skrbnosti smučarja upoštevati tudi njegove telesne in druge zmožnosti: dolžan je izvesti tiste varnostne ukrepe, ki so zanj mogoči in jih od njega lahko pričakujemo. Če na primer smučar upošteva dolžnost prilagojene vožnje, a naredi napako in se zaplete v smuči drugega smučarja, to še ne pomeni nujno, da je tudi kriv.²⁴ Vendar pa se poudarja, da je v primeru, ko se na primer začetnik ali neizkušen smučar ne more ustaviti in mu grozi nalet v skupino smučarjev, nevarnosti pa ni mogoče odvrniti drugače, njegova dolžnost, da se vrže na tla in tako prepreči kolizijo ali vsaj zmanjša svojo hitrost.²⁵

b) Drsanje

Podobna načela je (tuja) sodna praksa uporabila tudi za drsanje, kjer lahko zaradi hitrega gibanja drsalcev na omejenem prostoru prav tako pride do nezgod. Čeprav so tukaj pravila obnašanja urejena kvečjemu v pravih posameznega drsališča in ni tako univerzalnega kataloga pravil, kot so pravila FIS, iz splošne zapovedi skrbnega ravnanja in preprečevanja škode izhajajo, da mora na primer drsalec, ki od zadaj prehiteva drsalca pred seboj, temu pustiti dovolj prostora.²⁶ Hitrejši drsalec mora upoštevati gibanje počasnejšega.²⁷ Drsalec, ki se zaradi premajhne »varnostne« razdalje zaleti v drugega drsalca, zaradi česar ta pade in utrpí škodo, je zanj odgovoren.²⁸ Vendar pa zaradi narave drsanja po ledu ni mogoče zahtevati takšne varnostne razdalje, da bi se drsalec, ki pade in drsi po ledu, vedno lahko ustavil pred sprednjim drsalcem.²⁹ V tem smislu niti skrbnost ne zagotavlja popolne odsotnosti padcev in poškodb.³⁰

²³ BGH, obj. v NJW 87, 1947.

²⁴ Tako Wagner, rš. 520.

²⁵ Glej Harrer, rš. 94; Reischauer, str. 267.

²⁶ Glej BGH, odločba, obj. v NJW 1982, 2555.

²⁷ Fritzweiler, str. 423, ki navaja odločbo LG Weinen.

²⁸ OLG Düsseldorf, odločba, obj. v VersR 1994, 1484.

²⁹ Hager, rš. 51, str. 37.

³⁰ O tem posredno in z drugimi besedami v obrazložitvi govori tudi Vrhovno sodišče SRS v odločbi VSS II Ips 34/81 z dne 12. 3. 1981.

c) Rolanje (inline-skating)

Precejšnja nevarnost poškodb je značilna za rolanje (*inline-skating*) – novejši šport, ki se izvaja predvsem na cestah, pločnikih in kolesarskih stezah. »Drsalce na kolesih« bi lahko z vidika prometnih predpisov in pravil ravnanja uvrstili med pešce, po drugi strani pa so hitrosti, ki jih dosegajo, veliko bližje hitrosti kolesarjev.³¹ Sodne prakse tu še ni veliko, prav tako ni pravil, vsekakor pa velja, da morajo prilagoditi svojo vožnjo znanju, zmožnostim in razmeram na cesti ter voziti na način, da se lahko ustavijo oziroma izognejo predvidljivim oviram in drugim udeležencem v prometu. Poškodbe lahko nastanejo ob trku dveh »drsalcev«, zlasti pa v kolizijah s pešci, kolesarji in motornimi vozili.

d) Golf

Pri golfu lahko neprevidna igra ogrozi tako soigralce kot tretje osebe. Pravila ravnanja izhajajo iz pravil igre in etike golfa.³² Igralec se mora pred udarcem ali poskusnim zamahom prepričati, da nihče ne stoji v njegovi bližini ali kje, kjer ga lahko zadane žogica ali palica. Tako je na primer nemško sodišče videlo kršitev etike v situaciji, ko je igralec, ki je udarjal z ledine (*rough*), z razdalje 30 metrov zadel tožnico, ki je spadala v isto skupino štirih igralcev, in jo poškodoval.³³ V primeru, ko soigralec ni dovolj pozoren ali ne upošteva svarilnega klica (*Fore!*), je možna tudi deljena odgovornost. Podobna načela veljajo tudi za minigolf.³⁴

e) Tenis

Do poškodb in odškodninskih zahtevkov prihaja tudi pri tenisu. Tuja sodna praksa se je večkrat srečala s situacijo, kjer je igralec udaril žogico proti nasprotniku, ko ta še ni bil pripravljen na sprejem ali je pobiral na tleh ležeče žogice, posledica zadetka v obraz pa so bile razmeroma

³¹ Glej BGH, obj. v NJW 2002, 1955, kjer je nemško vrhovno sodišče rolerje za čas, dokler zakonodajalec ne določi posebnih pravil, uvrstilo k peščem. Glej tudi: Schödel, *Inline-Skates – Fahrzeug, Fahrrad oder Fußgänger?*, *Sport und Recht*, 2005, 151.

³² Dostopna na <http://www.randa.org/>.

³³ OLG Nürnberg, v NJW-RR 90, 1504. Glej tudi OLG Hamm, obj. v VersR 1998, 67.

³⁴ Heermann, Götze, str. 86.

hude poškodbe oči.³⁵ Velja pravilo, da igralec ne sme začeti igre oziroma udariti žoge, dokler nasprotnik ni pripravljen. Udarci so dovoljeni le zaradi izmenjave žog, ne pa na primer iz jeze po izgubljeni točki.³⁶ Pri igri dvojic morajo biti igralci obzirni drug do drugega in se morajo izogibati ogrožanju z nepotrebnimi manevri. Posebno težavni so primeri, ko pride do poškodbe brez kršitve pravil: ko na primer igralec nehote zadane nasprotnika, ki stoji ob mreži. Do tega razmeroma pogosto prihaja v igri dvojic. Če v resnici ni bilo kršitve pravil in tudi sicer povzročitelju ni mogoče očitati malomarnosti ali celo naklepa, odškodninske odgovornosti ni, kar se utemeljuje z enakimi načeli kot pri »borbenih« športih (glej v nadaljevanju).

f) Squash

Squash je igra, pri kateri se igralca hitro gibljeta in udarjata žogo na razmeroma majhnem zaprtem prostoru, zato poškodbe niso redke. Pravila Mednarodne zveze squasha (WSF) določajo, da morata igralca drug drugemu pustiti dovolj prostora za zamahe, v določeni igralni situaciji pa zaradi nevarnosti poškodbe igralec ne sme udariti žoge (tako imenovani *let*) in se igra prekine. Nemško sodišče je odločalo v primeru, kje je igralec po udarcu *forehand* ob izmahu na levo stran z loparjem zadel soigralca in mu poškodoval oko.³⁷ Sodišče je kot izvedenca zaslišalo mednarodnega sodnika squasha in prišlo do ugotovitve, da ni bilo kršitve pravil, saj ni šlo za »let«. Za kršitev pravil pa je šlo v primeru, ko je igralec za vajo zamahnil z loparjem (»na suho«, brez žogice), pri tem pa zadel soigralca, ker se pred tem ni prepričal, da lahko to stori brez nevarnosti zanj.³⁸ Nekateri uvrščajo tako squash kot tudi tenis med športe z elementi boja.³⁹

³⁵ Glej odločbe nemških sodišč: OLG München z dne 23. 4. 1970, LG Wuppertal z dne 12. 6. 1968 in OLG Hamm z dne 20. 9. 1990, ter Günther, Kern, 794.

³⁶ OLG Braunschweig (obj. v NJW-RR 90, 987) je dne 7. 2. 1990 presojalo situacijo, ko je pri igri dvojic igralec po zaključku točke udaril žogo in zadel soigralca, ki ni bil več pozoren, ter povzročil poškodbo oči.

³⁷ OLG Hamm, obj. v NJW-RR 91, 149. Glej tudi odločbo istega sodišča, obj. v VersR 85, 296.

³⁸ OLG Köln, obj. v Sport und Recht, št. 94/200, ter VersR 95, 58.

³⁹ Tako Hager, rš. 48, str. 35.

g) Lov

Podobna pravila kot za paralelne športe veljajo glede odškodninske odgovornosti za nesreče pri lovu. V sodni praksi so razmeroma pogosti primeri, ko eden od lovcev pri skupinskem lovu ustrelji drugega. Domača sodna praksa krivdno odgovornost utemeljuje s kršitvijo Zakona o divjadi in lovstvu (prej: Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč)⁴⁰ in pravil lovske družine.⁴¹ V zvezi z lovom so pomembno merilo obnašanja tudi lovski običaji. Merila skrbnosti glede ravnanja z orožjem morajo biti zelo visoka. Udeleženec lova lahko odda strel šele, ko se prepriča, da ne ogroža drugih. Pri tem mora upoštevati, da se krogla lahko odbije, zlasti kadar so tla zamrznjena.⁴²

h) Gornišтво, plezanje

Pri nekaterih »paralelnih« športih je zaradi narave športa nevarnost poškodb izrazito povečana. Že majhne napake v ravnanju udeležencev lahko izzovejo težke posledice. Poleg tega pri gorništvu, alpinizmu, turnem smučanju, zlasti pa plezanju različne nevarnosti izhajajo že iz značilnosti terena, vremenskih razmer (na primer plazovi, krušenje skal, nenadne vremenske spremembe itn.). Na tem področju obstaja vrsta različnih pravil, nasvetov (priročnikov) in gorskih vodnikov, ki so namenjeni (tudi) varnosti.⁴³ Obstajajo na primer varnostni standardi v zvezi z nevarnostmi v gorah, metodika plezanja in hoje po ledenikih, lestvica zahtevnostnih stopenj plezališč, iz katerih je mogoče povzeti tudi načela skrbnosti, ki jih je udeleženec gorskih izletov dolžan upoštevati, da odvrne nevarnost od sebe in sodelavcev. Sodna praksa se pri ugotavljanju odgovornosti sklicuje na ta pravila.⁴⁴ V pri-

⁴⁰ Zakon o divjadi in lovstvu – ZDLov-1 (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US: U-I-98/04), ki velja od 20. 5. 2004, prej pa je veljal Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč – ZVGLD (Uradni list SRS, št. 25/76, 29/86, RS, št. 29/95 – ZPDF, 89/99, 16/04 – ZDLov-1).

⁴¹ Glej na primer odločbo VS II Ips 414/2001 z dne 14. 3. 2002, odločbo VSC Cp 620/2000 z dne 14. 1. 2001 in odločbo VSK I Cp 696/2004 z dne 10. 1. 2006.

⁴² Več Wagner, rš. 526–528.

⁴³ Glej na primer nasvete za varnost Planinske zveze Slovenije, dostopne na: http://www.pzs.si/varno_v_gore/gibanje_v_gorah.php ali v knjigi: Mlač (et al.), Oprema za gore in stene, Ljubljana, PZS 1999; Mihelič, Škarja, Hoja in plezanje v gorah, Planinska založba, Ljubljana 1984.

⁴⁴ Glej na primer izjemno obsežno sodbo Vrhovnega sodišča II Ips 70/99 z dne 26. 5. 1999 v zvezi s sodbo VSL II Cp 1050/1996 z dne 3. 7. 1997 o odgovornosti za gorsko nesrečo, v kateri je govor o kršitvi pravil stroke (šlo je za pogodbeno odškodninsko odgovornost).

meru, ko je naveza treh plezalcev na zaledenem območju Valiških alp v Švici padla in s seboj v globino potegnila še eno navezo, pri čemer je več oseb umrlo, je nemško sodišče z izvedenci ugotavljalo, ali so bile vrvi predolge, ali bi bilo treba ledeno ploskev prečiti z vijaki za led in ali je naveza izbrala prehiter tempo ter se premalo aklimatizirala, na koncu pa je bila krivdna odgovornost zavrnjena.⁴⁵ Krivda pa je bila ugotovljena v primeru, ko sta bila dva plezalca v steni določene zahtevnostne stopnje nezavarovana, a na vrvi, in je enemu od njiju, ki je skušal namestiti varovalni klin, ne da bi imel varno oporo, spodrsnilo ter je s seboj v globino potegnil še drugega.⁴⁶ Podobno je šlo za krivdno odgovornost v primeru, kjer sta se oba plezalca vzajemno varovala, vendar sta med spuščanjem enega drugemu zdrsela med rokami vrv in tako imenovana osmica, zaradi česar je prvi padel in dobil zelo hude poškodbe.⁴⁷ Kadar pa v primeru gorske nezgode ni mogoče ugotoviti krivdne odgovornosti nikogar od soudeležencev (na primer odlomi se skalna plošča), gre za uresničenje splošne nevarnosti v gorah, ki jo nosi vsak udeleženec sam oziroma vsi enako.⁴⁸ Tega ne spremeni niti ugotovitev, da so vsi udeleženci ravnali v nasprotju s skrbnostjo, ko so, potem ko so pri vzponu na Mont Blanc v temi izgubili orientacijo, nepredvidno nadaljevali pot po koritu, kjer je bila velika nevarnost padajočega kamenja.⁴⁹

i) Drugo

Sodna praksa je podobna načela presoje odgovornosti uporabila tudi pri drugih športih. Tako morajo na primer udeleženci kolesarske dirke upoštevati varnostna pravila, njihova kršitev pa je v primeru nesreče osnova za presojo protipravnosti.⁵⁰ Enako vlogo imajo pravila jadralske regate.⁵¹ Pri konjskih dirkah velja vsiljevanje v stezo drugega udeleženca za grobo kršitev pravil,⁵² prav tako tudi, če na kasaški dirki voznik upočasnjuje in nenadoma zavije na zunanjo stezo.⁵³

⁴⁵ OLG Stuttgart, obj. v Sport und Recht 95, 216.

⁴⁶ OLG München, obj. v Sport und Recht 97, 100.

⁴⁷ LG Aschaffenburg, obj. v Sport und Recht 2002, 69.

⁴⁸ Glej OLG Karlsruhe, obj. v NJW 78, 705.

⁴⁹ Odločba iz prejšnje op. ter Zimmermann, 497.

⁵⁰ OLG Koblenz, obj. v VersR 1989.

⁵¹ OLG Hamm, obj. v NJW-RR 1990, 925.

⁵² OLG Hamm, obj. v VersR 83, 1040.

⁵³ OLD Düsseldorf, obj. v VersR 96, 73.

6.3.2. Športi z elementom boja

Pri športih, ki jih udeleženci izvajajo drug proti drugemu (športi z elementom boja), redno prihaja do telesnih stikov med udeleženci, nevarnost poškodb pa je večja. Pri nekaterih od njih so telesni stiki celo nujen del športa (na primer boks, judo, sabljanje), pri drugih pa se jim praktično ni mogoče izogniti (na primer nogomet, rokomet, košarka, hokej, nekateri sem uvrščajo tudi squash), kar v določeni meri upoštevajo tudi športna pravila. Odškodninsko pravo mora upoštevati »borbeni moment«, ki je značilen za posamezni šport in ga dela zanimivega, kakor tudi dejstvo, da te športe tudi ob upoštevanju pravil spremlja stopnja nevarnosti vzajemnega poškodovanja udeležencev.

Kdor je pri izvajanju takšnega športa poškodovan, ne more vedno zahtevati povrnitve škode. Izhodišče je enako: povzročitelj odgovarja za škodo, ki jo je povzročil, če je ravnal protipravno in mu je mogoče očitati krivdo oziroma se domneve krivde (v slovenskem pravu) ne razbremenijo. Vsi se strinjajo, da športnik, ki ne krši pravil športne igre, ki so namenjena varstvu udeležencev, ne odgovarja za povzročeno škodo.⁵⁴ To velja ne glede na težo poškodb. Vendar pa pravila teh športov v nasprotju s pravili »paralelnih« športov načeloma dopuščajo telesni stik, pogojen s športnim bojem. Če na splošno velja, da se je vsak dolžan vzdržati ravnanja, iz katerega utegne drugemu nastati škoda (*alterum non laedere*), je to načelo pri športih z elementom boja omejeno.

Po večinskem mnenju se neodgovornost za povzročene poškodbe razteza tudi na primere manjših kršitev pravil, namenjenih varstvu športnikov, do katerih pride »v žaru igre«, iz nepremišljenosti, preutrujenosti ali podobnih razlogov.⁵⁵ Pomemben dejavnik je zlasti hitrost igre: športniki morajo odločitve sprejemati hitro, v delčku sekunde, ob tem pa so pod psihičnimi in fizičnimi obremenitvami. Pri hitri igri s poudarjenim elementom boja, ko se od športnikov pričakuje, da do konca izkoristijo svoje možnosti v igri, se občasnim napakam ne morejo izogniti niti skrbni in obzirni športniki. Seveda pa povzročitelj odgovarja za škodo v primeru

⁵⁴ Grunsky, str. 110; Scheffen, Zivilrechtliche Haftung im Sport, NJW 1990, 2659; Zimmermann, 497; Reischauer, str. 268; Brehm, Art. 41, rš. 221; Frantar str. 1613.

⁵⁵ Tako izrecno OLG Koblenz v odločbi z dne 8. 2. 1001, v: VersR 1991, 1067. Glej dela iz prejšnje op.

grobe ali celo naklepne kršitve pravil. Posebej nevarno in nešportno ravnanje je vedno protipravno. Omejitev odgovornosti se nanaša le na čas med trajanjem športne igre, ne pa na primer na ogrevanje ali čas po koncu tekme (točke).

Podobno stališče o odškodninskopravnem privilegiju pri športu (v konkretnem primeru: nogometu) je bilo izoblikovano že v sklepu zveznega civilnega posvetovanja 15. in 16. 5. 1985: »Udeleženec športne igre, ki ga drugi igralec pri igri telesno poškoduje, nima pravice do odškodnine za škodo, ki mu nastane zaradi telesne poškodbe, razen v primeru, kadar je prišlo do poškodbe namenoma ali pa zaradi grobe kršitve pravil športne igre.«⁵⁶ Temu je sledila tudi slovenska sodna praksa, čeprav velja omeniti, da po dostopnih podatkih višjeinstančna sodišča skorajda niso odločala v klasičnih »športnih« odškodninskih sporih, v katerih bi poškodovani športnik zahteval odškodnino od soudeleženca športne dejavnosti, ampak predvsem v primerih, ko so se tožniki sklicevali na odgovornost države za poškodbe, ki so jih utrpeli pri športu v okviru služenja vojaškega roka ali policijske službe. Ker sama športna dejavnost (na primer nogomet ali rokomet) ni nevarna dejavnost, odgovornost države temelji na krivdnem ravnanju subjekta, za katero odgovarja. Vrhovno sodišče je v smislu odškodninskopravnega privilegija na primer izreklo, da povzročitelj odgovarja le za poškodbe, ki nastanejo z grobo kršitvijo športnih pravil, medtem ko tveganje »običajnih« kršitev nosijo oškodovanci sami.⁵⁷

Teorija ter sodna praksa ponujata različne utemeljitve, zakaj je v teh primerih odškodninska odgovornost omejena. Široko sprejeto je mnenje, da na splošno ni mogoče govoriti o privolitvi oškodovanca, saj gre za fikcijo.⁵⁸ Udeleženec športa namreč nikakor ne privoli v poškodbo ali se od-pove telesni celovitosti, ampak računa, da se bo poškodbam lahko izognil, sploh pa pričakuje, da bodo nasprotniki ravnali v skladu s pravili, zlasti tistimi, ki so namenjena varstvu udeležencev.⁵⁹ O privolitvi bi lahko govorili kvečjemu v primeru izjemno nevarnih športov (na primer boks, kickboxing, K1), pri katerih se verjetnost poškodbe približuje go-

tovosti in je fizična onesposobitev nasprotnika pravzaprav glavni namen.⁶⁰

Veliko se govori o »ravnanju na lastno odgovornost«, ki pomeni svojevrsten in v zakonih praviloma nezapisan način izključitve odškodninske odgovornosti. Gre za to, da se športnik prostovoljno poda v situacijo, pri kateri obstaja nevarnost poškodbe, ta nevarnost pa se pozneje uresniči.⁶¹ Povečano nevarnost športniki torej »vzamejo v zakup«⁶² oziroma »riziko sprejemajo kot manjše zlo v primerjavi z ugodjem (in morebitno materialno koristjo), ki jim ga daje ukvarjanje s športom.«⁶³ Računati morajo torej ne le s poškodbami, ki jih sami zakrivijo ali nastanejo po naključju, ampak tudi s poškodbami, ki jih (brez ali z manjšimi kršitvami pravil) zakrivijo drugi igralci.⁶⁴ Mišljene so tiste poškodbe, ki nastanejo kot uresničitev rizikov, ki so tipični za posamezni šport. V tem smislu je mogoče razumeti tudi slovensko sodno prakso. Tuja sodišča pri »ravnanju na lastno odgovornost« uporabljajo določbe o deljeni odgovornosti, ki omogočajo omejitev ali celo izključitev odškodninske odgovornosti.⁶⁵

Nemško vrhovno sodišče je leta 1974 v eni vodilnih odločb s področja športnega prava zavzelo stališče, da bi šlo za protislovno ravnanje v nasprotju z načelom dobre vere (*venire contra factum proprium*), če bi lahko oškodovanec, ki se je zavestno udeleževal športne aktivnosti (in torej so-prispeval k nevarnosti), zahteval povrnitev škode, ki je nastala v okviru te aktivnosti, od soigralca.⁶⁶ To utemeljitev je, čeprav je odločitvi sodišča v danem primeru pritrdila, teorija napadla, češ da naj bi bila bolj »zasilna za-vora« kot dogmatična utemeljitev, sicer pa naj bi tudi nakazovala, da zahtevke sicer obstaja, da pa bi njegova uveljavitev pomenila zlorabo, kar materialnopravno ne drži.⁶⁷

Nekateri do podobnih rezultatov prihajajo s sklicevanjem na krivdo: ta naj bi bila v primeru manjših kršitev pravil izključena, kar bi praktično po-

⁵⁶ Glej Poročilo VSS 1/85, str. 5.

⁵⁷ Sodba VS II Ips 330/2002 z dne 6. 3. 2003.

⁵⁸ Tako BGH v *obiter dictum* pri starejši odločbi, v NJW 1961, 655; od tega stališča pa se je pozneje distanciralo in ga označilo za »umetno konstrukcijo«, BGH, v NJW 1975, 109.

⁵⁹ Brehm, str. 255; Wagner, rš. 522.

⁶⁰ Glej Reischauer, str. 363.

⁶¹ Hager, str. 30.

⁶² Scheffen, str. 2659.

⁶³ Brehm, str. 255; Frantar, str. 1613.

⁶⁴ Brehm, str. 255.

⁶⁵ V švicarskem pravu člen 44 OR, v nemškem pravu § 254 BGB.

⁶⁶ BGH, obj. v NJW 1975, 109.

⁶⁷ Zimmermann, str. 497.

menilo, da bi bila odškodninska odgovornost omejena na naklepno in hudo malomarno ravnanje.⁶⁸

Najbolj prepričljiva je utemeljitev, da športnik, ki ravna po pravilih igre in pri tem drugemu povzroči poškodbo, ne ravna protipravno, saj veljajo za športno igro drugačna pravila ravnanja.⁶⁹ Dopustnost ravnanja in neodgovornost za škodo ne izhajata iz privolitve oškodovanca, ampak iz pravnega reda, ki določena tveganja kot družbeno sprejemljiva dopušča.⁷⁰ Z vidika posameznega oškodovanca lahko situacijo razlagamo tudi kot ravnanje na lastno odgovornost: športnik sprejme tveganje, da v primeru poškodbe, nastale kljub upoštevanju pravil (oziroma z majhnimi odstopanji), ne bo mogel zahtevati povrnitve škode. Kot rečeno je ravnanje, ki ni v nasprotju z upravičenimi in situaciji prilagojenimi pričakovanji skrbnosti udeležencev, dopustno oziroma ni protipravno. Ravnanje, ki pomeni manjšo kršitev pravil, je sicer po tej logiki protipravno, moramo pa upoštevati, da pravila nimajo absolutne veljave, ampak je treba kot merilo ravnanja upoštevati standard ravnanja v konkretni situaciji. Ta pa je med drugim odvisen tudi od pričakovanj drugih udeležencev: kaj bi na primer razumni športniki pričakovali drug od drugega, da bi se lahko izognili poškodbam. Tu manjše kršitve pravil niso izključene. Izključene pa so zavestne in grobe kršitve, pa tudi vsako ravnanje, ki ne služi namenu športnega tekmovanja, ampak meri le na poškodbo nasprotnika (na primer brce zunaj boja za žogo, »povračilni« udarci).⁷¹ Prestroge zahteve glede ravnanja bi zmanjšale privlačnost športa. Poleg tega športna pravila niso edini vir za določanje meje med dopustno trdo (po besedah nekaterih športnih komentatorjev: »moško«) in prepovedano nevarno ali nešportno igro. Upoštevati je treba tudi druge okoliščine: pri judu na primer tisti od borcev, ki je višje po rangi, ne sme uporabljati sicer dopustnih tehnik, glede katerih se drugi ne more braniti.⁷² Meja med športnim in nešportnim vedenjem je nejasna, pri čemer je treba določeno stopnjo diskrecije in prilagajanja situaciji pustiti tudi sodniku. Ker športna pravila nimajo absolutne veljave, lahko priznamo tudi možnost, da je neko ravnanje, ki je glede na pravila dopustno, v

⁶⁸ OLG Düsseldorf, obj. v NJW-RR 1993, 292; podobno Brehm, str. 255.

⁶⁹ Wagner, str. 1745; Hager, str. 30; Zimmermann, str. 497.

⁷⁰ Reischauer, str. 268.

⁷¹ Wagner, str. 1746.

⁷² Odločba OLG Köln, obj. v VersR 96, 1072.

nasprotju s splošnim standardom izogibanja poškodbam in vodi v odškodninsko odgovornost.⁷³

V tuji teoriji in praksi je bilo tudi sporno, ali se omenjena načela omejitve odškodninske odgovornosti uporabljajo le v zvezi s priznanimi športi ali tudi pri bolj ali manj spontanah igrah, ki ne potekajo po sprejetih pravilih. Večinsko in prepričljivo mnenje sprejema tudi takšne igre (na primer nogomet na en gol),⁷⁴ saj za to, da je mogoče govoriti o »športu«, niso nujno potrebna pravila ustrezne zveze, ki poleg tega ne urejajo vseh mogočih situacij niti vseh športov, sploh pa se v času spreminjajo. Bistven je temeljni konsenz sodelujočih o načinu in vrsti igre, ki zajema tako določeno stopnjo »borbenega delovanja«⁷⁵ kot tudi varstvo pred poškodbami. Tako je na primer sodna praksa odrekla športni značaj situaciji, v kateri so se mladi moški vzajemno potiskali v (zelo plitko) vodo, saj ni bil ugotovljen obstoj pravil, s katerimi bi se udeleženci strinjali in ki bi bila usmerjena v njihovo varstvo.⁷⁶ Športni odškodninski privilegij prav tako ni bil priznan v primeru poškodbe, nastale pri družabnem plesu.⁷⁷

a) Boks in borilni športi v ožjem smislu

Nevarnost poškodb pri boks je tolikšna, da že prerašča v gotovost, saj je ta šport pravzaprav usmerjen v onеспособitev nasprotnika. V tem smislu se boks in še nekateri borilni športi razlikujejo od drugih športov z elementom boja. Športna pravila sicer obstajajo in prepovedujejo posebno nevarna ravnanja (na primer udarce v glavo, udarce pod pas, udarce z nogami, davljenje nasprotnika), vendar dopuščajo boj med nasprotnikoma. Tukaj se posebej jasno pokaže načelo omejitve odškodninske odgovornosti v okviru športne igre, saj je zunaj nje naklepna povzročitev telesnih poškodb, ki se lahko končajo tudi s smrtjo, prepovedana in kazniva. Dopustnost igre v okviru pravil in s tem povezan privilegij odškodninske neodgovornosti (izključitev protipravnosti) se razlagata tudi z institutom privolitve oškodovanca.⁷⁸

⁷³ Tako Frantar, str. 1612.

⁷⁴ LG Stuttgart, obj. v VersR 2001, 347.

⁷⁵ Hager, str. 32.

⁷⁶ BGH, obj. v VersR 1995, 583.

⁷⁷ BGH, obj. v NJW-RR 2006, 672.

⁷⁸ BGH, obj. v NJW 75, 109, in Brehm, str. 256; Reischauer, str. 269.

b) Nogomet

Pri nogometu nevarnost poškodb izhaja predvsem iz boja za žogo. Pravila igre Mednarodne nogometne zveze (FIFA) v 12. členu (»prekrški in nešportno obnašanje«) prepovedujejo nekatere nevarne načine igre in nešportno vedenje ter določene sankcije zanje.⁷⁹ Tako je na primer prepovedano brniti ter spotakniti nasprotnika ali to poskusiti, skočiti na nasprotnika, ga odrivati z ramo, ga udariti ali poskusiti udariti ali ga poriniti. Igralec je kaznovan tudi, če »štarta« na nasprotnika, da bi prišel v posest žoge, in se nasprotnika dotakne, preden se je dotaknil žoge, če drži nasprotnika, ga pljune ali če namerno igra z roko. Vratar uživa v petmetrskem prostoru posebno varstvo in ga pri boju za žogo ni dovoljeno napasti na enak način kot igralce, vendar pa se sme igralec toliko časa boriti za žogo, dokler je vratar ne drži trdno v rokah.⁸⁰ Nemško sodišče je izreklo, da lahko, ko vratar poskuša prijeti žogo, igralec hkrati poskuša žogo izbiti.⁸¹ Sodišča so obravnavala tudi pogosto nogometno situacijo, ko več igralcev naenkrat z nogo udari proti žogi, pri tem pa pride do poškodbe. Če je napad, pa čeprav s polno močjo, usmerjen proti žogi, do poškodb ni prišlo v nasprotju s pravili.⁸²

Sodišče je presojalo tudi primer, ko je igralec »štartal« v noge nasprotnika, da bi dosegel žogo, pri tem pa je pred dotikom žoge z nogo zadell nasprotnika v koleno. Sodišče je menilo, da je prišlo do kršitve 12. člena ne-namerno, zato je zahtevek zavrnilo, »saj je treba ohraniti borbenost v igri, vedno pa obstajajo situacije na meji med trdo in prepovedano igro.«⁸³ To velja tudi med treningom, pa tudi na primer za igro nogometa na plaži ali na travniku.⁸⁴ Usmerjenost na žogo pomeni, da obstaja vsaj majhna možnost doseči jo.⁸⁵ Meja protipravnosti pa je bila na primer presežena, ko je vratar skočil z naprej iztegnjenimi nogami, »kot da bi skakal v daljavo«, proti desni nogi nasprotnega igralca in ga poškodoval, pri tem pa očitno ni

⁷⁹ Glej Pravila igre, objavljena na <http://www.fifa.com/worldfootball/lawsofthegame.html>. Glej tudi tam objavljena vprašanja in odgovore glede pravil.

⁸⁰ Glej odločbo BGH, obj. v VersR 57, 290.

⁸¹ OLG München, obj. v NJW 61, 2072.

⁸² BGH, obj. v NJW 75, 109, ter OLG Bamberg, NJW 72, 1820.

⁸³ BGH NJW 1976, 957, povzeto po Fritzweiler, str. 429.

⁸⁴ Tako LG Nürnberg, Fürth, obj. v VersR 90, 96; LG Trier, obj. v NJW-RR 2000, 1117.

⁸⁵ OLG München, obj. v VersR 86, 247.

bilo možnosti, da bi dosegel žogo, ker je bila ta že drugje.⁸⁶ Sodišče pri ugotavljanju krivde ni vezano na odločitev sodnika na igrišču.⁸⁷ Igralec brez dvoma odgovarja, če nasprotnega igralca s komolcem namenoma udari v obraz.⁸⁸

Avstrijsko vrhovno sodišče je v primeru, ko je tožnik na nogometni tekmi dveh ekip »jugoslovanskih« delavcev izgubil pet zob, ker ga je nasprotnik z nogo zadell v glavo in kar je sodnik na igrišču ovrednotil kot prekršek (nevarna igra z dvignjeno nogo), zavrnilo zahtevek za povrnitev škode.⁸⁹ Odločitev je utemeljilo s tem, da je nevarna igra z nogo tipična nogometna situacija (prekršek), ki jo morajo udeleženci igre vzeti v zakup, zaradi česar naj ne bi bila protipravna. Poleg tega naj bi bilo takšno ravnanje zaradi svoje družbene primernosti dopustno, kolikor ne povečuje tveganja, ki sodi v naravo posameznega športa.

Vrhovno sodišče RS je odločalo o poškodbi, do katere je prišlo pri nogometni igri v okviru služenja vojaškega roka na tekmovanju med pripadniki vojske in policije. Potrdilo je sodbi sodišč prve in druge stopnje, ki sta odškodninsko odgovornost tožene stranke (v tem primeru države, ki objektivno odgovarja za krivdno ravnanje vojaka) utemeljili na ugotovitvi, da je tožnik med obrambo že zadržal žogo tako, da se je kot vratar vrgel nanjo, napadalec pa mu je poskušal zbiti žogo iz rok in v gol, pri tem pa ga je brcnil v glavo in vrat.⁹⁰

Višje sodišče je odločalo o poškodbi pri nogometu, ki so ga igrali vojaki.⁹¹ Odgovornost države v smislu odgovornosti delodajalca je oprlo na krivdo vojaka, ki je povzročil poškodbo, saj je »kršil pravila nogometne igre in je igral »na igralca«, in ne »na žogo«, saj je soigralca protipredpisno zrušil in telesno poškodoval«. Odgovornost države je (strogo gledano brez potrebe) utemeljilo še z drugimi dejavniki: neprostovoljno igro nogometa kot delovno obveznostjo ter slabo organiziranim »delovnim« procesom, saj so bili vojaki slabo ogreti za igro.

⁸⁶ OLG München, obj. v VersR 77, 884.

⁸⁷ OLG Hamburg, obj. v Sport und Recht 2006, 41.

⁸⁸ OLG Hamm, obj. v VersR 85, 1072.

⁸⁹ OGH z dne 24. 9. 1981, obj. v JBl 1983, 101.

⁹⁰ Sodba VS II Cp 337/2005 z dne 1. 2. 2007.

⁹¹ Sodba VSC Cp 289/2003 z dne 2. 6. 2004.

c) Rokomet

Tudi pri rokometu obstaja velika nevarnost poškodb. Mejo med dopustno in prepovedano igro določajo pravila Mednarodne rokometne zveze (IHF),⁹² zlasti njihov 8. člen. Ob uporabi teh pravil je sodišče v tipičnem rokometnem primeru, ko se je igralec v polnem teku pognal v skok, da bi vrigel žogo proti голу, pri tem pa zaradi udarca nasprotnega igralca padel in se poškodoval, sicer ugotovilo lažjo kršitev pravil, ne pa tudi krivde, saj tožeca stranka ni dokazala grobe kršitve pravil.⁹³ Vrhovno sodišče RS je navedlo, da so »sestavni del rokometne igre tudi kršitve pravil, seveda če niso storjene na posebno predrzen ali nešporten način in pri pretirano grobi igri«.⁹⁴

d) Hokej

Hokej na ledu je hitra in dinamična igra z veliko nevarnostjo poškodb. Sodišče je presojalo tipičen hokejski primer: igralec je z zaletom petih metrov trčil v drugega, ker mu je hotel vzeti plošček, pri tem pa ga je hudo poškodoval. Po hokejskih pravilih je sicer »nepravilen telesni napad« kakor tudi tako imenovani *body check* ob ogrado prepovedan. Sodišče je ugotovilo, da je šlo za prekršek, vendar majhen, zato je krivdo zavrnilo.⁹⁵ Igralec, ki izvede udarec v skladu s pravili, ne odgovarja, tudi če plošček prileti rezervnemu igralcu v obraz.⁹⁶ Avstrijsko vrhovno sodišče je presojalo primer igre, pri kateri so bili vsi igralci opremljeni z drsalkami in hokejskimi palicami, cilj pa je bil spraviti plošček v nasprotnikov gol.⁹⁷ Igra ni potekala po hokejskih pravilih, vendar je sodišče ugotovilo obstoj temeljnega soglasja o tem, da telesni napadi niso dopustni in se kaznujejo z odvzemom ploščka. Toženec je hotel tožniku igralcu odvzeti plošček, pri tem pa je narobe ocenil svojo hitrost, zato ga je podrl na tla, tako da je zapeljal palico med njegove noge in ga potegnil za seboj, pri čemer je prišlo do zloma tožnikove golenice. Sodišče je odškodninski zahtevek zavrnilo, ker naj bi šlo pri hokeju za šport z elementom boja, pri katerem nujno pri-

haja do določenih tipičnih primerov, iz katerih lahko nastanejo poškodbe – te poškodbe pa morajo udeleženci »vzeti v zakup«. Ravnanje, ki pomeni le manjšo kršitev standarda skrbnosti (napačna ocena hitrosti), ni protipravno, kar avstrijsko sodišče utemeljuje s privolitvijo oškodovanca. Ker družba pripisuje izvajanju športnih aktivnosti veliko vrednost, naj udeleženci nosijo s športom povezano tveganje telesnih poškodb.

V drugem primeru, kjer je skupina »mladostnikov različnih starosti, velikosti in telesnih moči«, opremljena s palicami za hokej, na travniku igrala »hokeju podobno igro«, je avstrijsko vrhovno sodišče ugodilo odškodninskemu zahtevku. Čeprav je toženec videl tožnika, najmanjšega in najšibkejšega igralca, ki je bil en meter oddaljen od njega, je zamahnil s palico s takšno močjo, da je tožnika, ki je nosil očala, zadel v obraz. Očala so se razbila, tožnikovo levo oko pa je bilo hudo poškodovano in ga je bilo pozneje treba odstraniti. Sodišče je menilo, da igra sicer ni imela določenih pravil, da pa je ob dejstvu, da je šlo zgolj za igro v prostem času, vsak od udeležencev od drugih lahko pričakoval obzirno ravnanje in izogibanje vzajemnemu ogrožanju s palico. Glede na okoliščine je bilo toženčevo ravnanje izrazito brezobzirno in ga ni mogoče opravičiti z družbeno sprejemljivim izvajanjem športne aktivnosti. Okoliščino, da se je tožnik z očali sam udeležil nevarne igre, je sodišče ocenilo kot deljeno odgovornost in tožniku prisodilo le polovico škode.⁹⁸

e) Avtomobilizem

Avtomobilistični (in motociklistični) šport se, čeprav načeloma sodi med »paralelne« športe, glede na veliko tveganje za nezgode s težkimi posledicami in dejstvo, da lahko do njih pride tudi ob upoštevanju ali le malenkostni kršitvi pravil, močno približuje športom z elementom boja. Poleg nevarnosti medsebojne kolizije posameznih vozil, ki izhaja iz napak voznikov in visokih hitrosti, obstaja nevarnost trčenja vozila v ograjo in naleta med gledalce. Na avtomobilističnih tekmovanjih ne veljajo cestno-prometni predpisi, praviloma pa je izključeno tudi zavarovanje. Zaradi velikih nevarnosti, ki so jim podvrženi tako organizatorji kot vozniki in ki jih je na podlagi zakonskega sistema odgovornosti težko primerno porazdeliti, so med udeleženci pogoste tudi klavzule o omejitvi odgovornosti. Nem-

⁹² Glej <http://www.ihf.info/>.

⁹³ OLG Frankfurt, obj. v NJW-RR 92, 48, povzeto po Fritzweiler, str. 430. Podobno tudi LG Marburg, obj. v NJW-RR 88, 1243.

⁹⁴ Sklep VS II Ips 208/2003 z dne 11. 3. 2004.

⁹⁵ OLG München, obj. v NJW-RR 89, 277.

⁹⁶ OLG Hamm, obj. v OLGZ 1989, 235.

⁹⁷ OGH z dne 15. 7. 1987, obj. v JBl. 1988, 114.

⁹⁸ OGH z dne 1. 9. 1982, obj. v ÖJZ 1983/118.

ško zvezno vrhovno sodišče je v primeru Porsche (2003) načelo ravnanja na lastno odgovornost, ki ga je razvilo v svoji vodilni nogometni odločbi iz leta 1975 (ob upoštevanju pravil povzročitelj ne odgovarja za poškodbe), razširilo na avtomobilске dirke oziroma na »vse športe z znatno nevarnostjo poškodb, pri katerih tudi ob upoštevanju pravil ali malenkostnih kršitvah obstaja nevarnost vzajemnih poškodb«. ⁹⁹ V tem primeru sta dva voznika športnih vozil sodelovala v tekmovanju, ki ga je na dirkalni stezi v Hockenheimu organiziralo društvo ljubiteljev porschejev. Eden od voznikov je skušal prehiteti drugo vozilo v tako imenovani šikani, ko ga je zaneslo s proge, nato nazaj nanjo, pri tem pa je trčil v drugo vozilo in povzročil materialno škodo. Sodišče je izreklo, da mora škodo (v tem primeru tudi nezavarovano), nastalo z manjšimi kršitvami pravil, oškodovanec »vzeti v račun«, odgovornost povzročitelja pa je omejena na težje kršitve.

Višje sodišče v Ljubljani je tekmovanje v kartingu štelo za nevarno dejavnost. Tekmovalčevo zavestno izpostavljenost nevarnosti, ki jo prinaša tekmovanje, je utemeljilo s prvim odstavkom 163. člena ZOR (privolitev oškodovanca). Pri tem je navedlo, da je »škoda, ki tekmovalcu nastane pri tekmi, stvar njegove sfere, razen če je organizatorju mogoče pripisati krivdo zato, da je tekmovalcu škoda nastala«. V danem primeru so tekmovalcu odpovedale zavore, posledično pa je zapeljal s proge in se zaletel v 50 metrov oddaljen bife. Sodišče je dejstvo odpovedi zavor štelo za dogodek »v tožnikovi sferi in v sferi rizika, ki ga je prevzel kot tekmovalec«. Za ta del škode organizator ne odgovarja, odgovarja pa za opustitev varnostnih ukrepov, tako da je odgovornost deljena: 30 odstotkov organizator, 70 odstotkov tekmovalec. ¹⁰⁰

f) Drugi športi

V primerjavi z nogometom, roketom in hokejem je košarka »mirnejši« šport in tudi pravila načeloma ne dopuščajo telesnih stikov. To pa še ne pomeni, da vsak telesni stik, ki po pravilih igre pomeni prekršek in iz katerega nastane poškodba, pomeni tudi že krivdno odgovornost. ¹⁰¹ Paintball (Gotcha) sicer ni uradno priznana športna zvrst. Udeleženci lahko

⁹⁹ BGH, odločba z dne 1. 4. 2003, obj. v JZ 2005, 92.

¹⁰⁰ Sodba VSL I Cp 420/97 z dne 17. 9. 1997.

¹⁰¹ Tako BGH, obj. v NJW 1976, 2161; ter OLG Koblenz, obj. v VersR 1991, 1067.

upravičeno pričakujejo, da se bodo soudeleženci držali pravil, za škodo, nastalo brez kršitve pravil, pa povzročitelj ne odgovarja. ¹⁰²

6.3.3. Dokazno breme

Zlasti za moštvene športe je v sodnih postopkih značilna specifična dokazna situacija, ko so priče »nagnjene« k izpovedovanju v korist enega ali drugega moštva. Ker je tudi zaradi tega kršitev pravil pogosto zelo težko dokazati, je izid sporov praviloma odvisen od razporeditve dokaznega bremena. ¹⁰³ V nemškem pravu se poudarja, da za dokazovanje pri športnih nezgodah veljajo splošna pravila, kar zlasti pomeni, da mora tožnik dokazati kršitev pravil in povzročiteljevo krivdo. ¹⁰⁴ Nekateri menijo, da se lahko sodišče, dokler ni dokazana njena nepravilnost, glede kršitve pravil opre na odločitev športnega sodnika. ¹⁰⁵

Načeloma velja, da mora vsak dokazati tisto, na kar se sklicuje. V slovenskem pravu velja glede krivde obrnjeno dokazno breme, tako da mora povzročitelj škode dokazovati svojo nekrivdo. Oškodovanec pa dokazuje škodo, vzročno zvezo in protipravnost. V skladu z navedenim o protipravnosti sklepamo predvsem na podlagi kršitve pravil. Stališče, da kršitev pravil spada k elementu krivde in se domneva, povzročitelj pa mora dokazati, da je igral v skladu s pravili, ni pravilno, saj iz dejstva, da je eden od igralcev pri športu drugega poškodoval, še ne moremo sklepati, da je poškodba nastala s kršitvijo pravil, kajti do poškodb redno prihaja tudi v regularni igri. Če bi obveljalo stališče, da oškodovanec dokazuje le škodo in vzročno zvezo, krivda in tudi kršitev pravil pa se domnevata, bi lahko to negativno vplivalo tudi na odnos do športa, ker bi zaradi težav z dokazovanjem oškodovancem na široko odprlo vrata do odškodnin tudi v primerih, ko po materialnem pravu do njih ne bi bili upravičeni. Del tveganja, ki ga športnik prevzame nase z izvajanjem športne aktivnosti, mora biti zato tudi dokazovanje protipravnosti v primeru morebitne poškodbe.

Vrhovno sodišče je v letu 2003 odločalo o odgovornosti za poškodbo pri nogometu med služenjem vojaškega roka (tožena stranka je država). Pri

¹⁰² Wagner, str. 1747. Glej odločbe LG Bremen, obj. v VersR 1995, 1109; podobno OLG Hamm, v VersR 1998, 249.

¹⁰³ Grunsky, Zur Haftung bei Sportunfällen, JZ 1975, 109.

¹⁰⁴ BGH, odl. z dne 5. 11. 1974, v JZ 1975, 122; OLG Hamm, obj. v NJW-RR 91, 149; Hager, str. 34.

¹⁰⁵ Wagner, str. 1745.

tem je menilo, da mora tožnik dokazati protipravnost poškodbenega ravnanja, v danem primeru pa ni dokazal, da je šlo za »nedopustno ter protipravno ravnanje soigralca, ki naj bi presegalo običajni prekršek, ki je sestavni del nogometne igre (tudi prekršek, ki bi pogojeval kaznovanje)«. ¹⁰⁶ V sodbi iz leta 2005 je Vrhovno sodišče nedopustno ravnanje (čeprav brez sklicevanja na pravila nogometne igre) štelo za del vzročne zveze, ki jo mora dokazati tožeča stranka. ¹⁰⁷ V sodbi iz leta 2007 pa je Vrhovno sodišče odločalo o poškodbi, do katere je prišlo pri nogometni igri v okviru služenja vojaškega roka, na tekmovanju med pripadniki vojske in policije: tožnik je kot vratar zadržal žogo tako, da se je kot vratar vrgel nanjo, napadalec pa mu je poskušal zbiti žogo iz rok in v gol, pri tem pa ga je brcnil v glavo in vrat. ¹⁰⁸ Vrhovno sodišče je sledilo sodbam nižjih sodišč, ki sta menili, da mora tožena stranka v okviru razbremenitve krivdne odgovornosti dokazati, da je do poškodbe prišlo v skladu s pravili in skrbnostjo povprečnega rekreativnega športnika. Pri tem je bržkone menilo, da iz dejstva, da je prišlo pri nogometni igri do brce v glavo, izhaja tudi že protipravnost toženčevega ravnanja.

6.4. Odškodninska odgovornost organizatorjev športnih prireditev in upravljavcev športnih naprav

6.4.1. Splošno

Poleg medsebojne odgovornosti športnikov obstaja v športu še cela vrsta možnih razmerij odškodninske odgovornosti. Tako lahko škodo povzročijo oziroma zanjo odgovarjajo: športna društva oziroma zveze in njihove odgovorne osebe, organizatorji športnih tekmovanj in prireditev, športni učitelji in trenerji, javne in zasebne šole pri športnem pouku, upravljalci športnih naprav (na primer smučišč in žičnic), država ali lokalna skupnost (na primer v primeru nezgod na javnih športnih površinah), navsezadnje pa tudi proizvajalci in prodajalci športne opreme (odgovornost proizvajalca nevarne stvari). ¹⁰⁹ Za škodo tretjim osebam in gledalcem

¹⁰⁶ Sodba VS II Ips 330/2002 z dne 6. 3. 2003.

¹⁰⁷ Sodba VS II Ips 719/2003 z dne 5. 5. 2005.

¹⁰⁸ Sodba VS II Cp 337/2005 z dne 1. 2. 2007.

¹⁰⁹ Fritzweiler, str. 442.

odgovarjajo tudi športniki, na primer v primeru, ko nogometna žoga razbije sosedovo okensko steklo.

V primerih, ko do poškodbe ne pride z neposrednim delovanjem drugega udeleženca športa, gre najpogosteje za poškodbe, ki jih povzročijo udeleženci sami oziroma nastanejo naključno (na primer drsalcu spodrsne in pade na led). Treba pa se je vprašati, ali je do nezgode morda prišlo zaradi nezadostne varnosti športne prireditve ali športne naprave. Iz načela, da se je vsak dolžan vzdržati ravnanja, s katerim bi utegnil drugemu povzročiti škodo (člen 10 OZ), izhaja tudi obveznost aktivnega ravnanja za zagotovitev varnosti. Za organizatorje športnih prireditev velja, da so dolžni izvesti ustrezne varnostne ukrepe, da zagotovijo varnost tako udeležencev športnih aktivnosti (športnikov) kot tudi gledalcev ter neudeleženih tretjih oseb. Pri presoji odškodninske odgovornosti organizatorja je odločilno tudi, kako gledamo na vzročnost v smislu pripisljivosti: od vrednostne presoje je odvisno, katere posledice lahko pripišemo odgovorni osebi. ¹¹⁰

Velja tudi poudariti, da so pravna razmerja med različnimi kategorijami oseb, ki so tako ali drugače udeležene pri izvajanju športnih dejavnosti, veliko bolj raznovrstna kot pri razmerju med športniki, zato je vsebino in obseg dolžnih varnostnih ukrepov, včasih pa tudi odgovorno osebo težje ugotoviti. Kot pravna podlaga odškodninske odgovornosti prihajajo v poštev ne le protipravna ravnanja (delikt), ampak tudi pogodbeni razmerja, ki obstajajo ne le med poklicnimi športniki in športnimi društvi oziroma organizatorji športnih tekmovanj, ampak tudi med rekreativnimi športniki in organizatorji športnih prireditev (na primer ob nakupu smučarske vozovnice ali najemu teniškega igrišča), pa tudi med gledalci in organizatorji športnih prireditev.

Obseg in intenzivnost varnostnih ukrepov, ki jih mora izvesti organizator, je odvisen od obsega grozeče nevarnosti in škode, verjetnosti njenega nastopa, možnosti in stroškov za odvrnitev škodne nevarnosti, ¹¹¹ pa tudi možnosti oškodovanca, da bi se škodi izognil. ¹¹² Tako se na primer od društva, ki organizira jadralno letenje, zahteva višji varnostni standard kot od prireditelja tekmovanja v badmintonu. Organizator ni dolžan upoštevati

¹¹⁰ Več Polajnar Pavčnik, str. 179 in nasl.

¹¹¹ Wagner, str. 1732.

¹¹² Fritzweiler, str. 443.

ti vseh nevarnosti, ki si jih je mogoče zamisliti, temveč le tiste, pri katerih po strokovni oceni obstaja možnost posega v tuje pravne dobrine.¹¹³ Sodišča se pri ugotavljanju ustreznosti varnostnih ukrepov opirajo na relevantne zakone, pravila posameznih športnih zvez, varnostne standarde ter pravila tehnike, pri tem pa morajo upoštevati konkretno situacijo in utemeljena pričakovanja udeležencev glede varnosti.

Med tveganja, ki jih organizator (večjih) športnih prireditev lahko pričakuje, po novem sodi tudi možnost napada na športnika. Nekdanjo vrhunsko teniško igralko Moniko Seleš je na turnirju v Hamburgu napadel gledalec in jo z nožem hudo poškodoval. Sodišče je sicer odškodninsko tožbo zavrnilo z utemeljitvijo, da do tedaj na svetu še ni bilo poskusa atentata na udeležence teniškega turnirja, zato organizator nevarnosti ni mogel pričakovati.¹¹⁴ Po tem dogodku takšna razbremenitev bržkone ni več mogoča.

Velja tudi omeniti, da se organizator načeloma ne more razbremeniti svoje odškodninske odgovornosti na primer z napisi »za škodo ne odgovarjamo«. Takšni napisi lahko služijo kvečjemu kot opozorilo udeležencem na določena tveganja in utegnejo privedi do razdelitve odgovornosti. Če si organizator prizadeva za sklenitev dogovora o neodgovornosti na primer v obliki splošnih pogojev, na primer na hrbtu vstopnice, veljajo glede vključitve takih dogovorov v pogodbo pravila 120. člena OZ in 22. člena ZVPot. Glede njihove vsebine po eni strani veljajo omejitve iz 242. člena OZ, po drugi pa iz 121. člena OZ oziroma 23. in 24. člena ZVPot.

Za varnost športnih prireditev in naprav ter izvajanje športnih aktivnosti v prvi vrsti odgovarja njihov organizator – oseba ali institucija, ki v organizacijskem smislu izvaja športno dejavnost oziroma prireditev ter načeloma nosi tudi finančni riziko.¹¹⁵ Odgovarjajo pa lahko tudi druge osebe: na primer upravitelj ali tudi proizvajalec športne naprave (producent-ska odgovornost). Glede na to, komu organizator odgovarja, moramo razlikovati dve, različni skupini primerov: odgovornost nasproti športnikom ter odgovornost nasproti gledalcem in neudeleženi tretjim osebam.

¹¹³ BGH, obj. v NJW 1984, 801.

¹¹⁴ Glej odločbo LG Hamburg, obj. v NJW 1997, 2606.

¹¹⁵ Tako BGH, obj. v NJW 70, 2060.

6.4.2. Odgovornost nasproti športnikom

Velja načelo, da mora organizator poskrbeti predvsem za varnostne ukrepe proti tistim nevarnostim, ki presegajo običajno tveganje, ki je povezano z izvajanjem posamezne športne dejavnosti, in udeležencem niso brez nadaljnjega razvidne oziroma se jim lahko izognejo.¹¹⁶ Tipično tveganje, to je povečano nevarnost poškodb, ki je lastna posameznemu športu, prevzame udeleženec sam, kar pa še ne odvezuje organizatorja, da aktivnost organizira v skladu z merili profesionalne skrbnosti, vsebovanimi v varnostnih predpisih, pravilih stroke in splošnem načelu prepovedi povzročanja škode.¹¹⁷

Nemško sodišče je na primer izreklo, da pri kolesarski dirki udeleženec nosi tveganje, da se pri morebitnem padcu poškoduje ob trdih predmetih ob robu cestišča, kot so robniki, drevesa, prometni znaki ipd. Organizator ni dolžan postaviti oblazinjene varovalne ograje po vsej dolžini kolesarske dirke, mora pa zavarovati posebej nevarne dele ceste, kjer je nevarnost padcev večja.¹¹⁸ Podobno velja za upravitelja smučišča: na stebre žičnic mora namestiti oblazinjeno zaščito predvsem na tistih delih smučišča, ki so namenjeni začetnikom.¹¹⁹ Odobritev športne naprave ali dirke s strani pristojnih organov še ne pomeni, da je organizator razbremenjen odgovornosti za varnost.¹²⁰ Organizator oziroma upravitelj športne naprave mora poskrbeti, da je njena uporaba varna. Upravitelj teniškega igrišča je kršil to obveznost, s tem ko je postavil jekleni steber v oddaljenosti le 2,3 metra od črte na igrišču, ki označuje polje za servis. Pri igri dvojic je igralec želel doseči diagonalno odigrano žogo in se zaletel v steber.¹²¹ Do poškodb lahko pride tudi pri atletiki. Tako je na atletskem mitingu zlate lige v Rimu prišlo do nezgode, ko je atlet tako nesrečno zalučal kopje, da je zašlo iz polja, ki so ga v skladu s pravili IAAF pri nameščanju zaščitnih mrež upoštevali prireditelji, in v hrbet zadelo francoskega skakalca v daljavo med ogrevanjem za skok, ki je dobil po-

¹¹⁶ Hager, rš. E 321.

¹¹⁷ Glej na primer obrazložitvi sodbe VS II Ips 39/2005 z dne 21. 12. 2006 ter VS II Ips 84/2003 z dne 29. 1. 2004.

¹¹⁸ BGH, obj. v NJW-RR 86, 1029.

¹¹⁹ BGH, obj. v NJW 1985, 620.

¹²⁰ Wagner, str. 1733.

¹²¹ Glej OLG München, obj. v VersR 1988, 739.

škodbe ledvic in jeter. Ker nesreče pri metu kopja in kladiva niso redke, se kaže vprašati o ustreznosti varnostnih pravil Mednarodne atletske zveze.¹²²

V slovenski sodni praksi se odškodninsko odgovornost organizatorja nasproti športnikom praviloma presoja po krivdnem načelu (subjektivna odgovornost). Tožniki se, bržkone zaradi lažjega dokazovanja, povezanega z domnevo vzročnosti, pogosto sklicujejo na objektivno odgovornost v zvezi z nevarno dejavnostjo, na primer v postopkih zoper državo zaradi poškodb pri športu med služenjem vojaškega roka ali v postopkih zoper upravljavce smučišč oziroma zavarovalnice. Sodišča prve, pa tudi druge stopnje jim včasih ugodijo. Vrhovno sodišče pa je že večkrat poudarilo, da izvajanje običajnih športov (na primer nogomet, judo, atletika, odbojka) ni nevarna dejavnost, morebitna odgovornost organizatorja pa se presoja po krivdnem načelu, to je ali je glede na okoliščine izvedel vse ustrezne varnostne ukrepe.¹²³ Tako je na primer v primeru poškodbe pri nogometu, ki je nastala, ker je igralec stopil v manjšo vdolbino ob robu nogometnega igrišča, odločilo, da organizator nogometnega tekmovanja odgovarja za škodo, ker je bil premalo skrben pri vzdrževanju športnega objekta.¹²⁴ Večkrat je odgovornost razdelilo med obe stranki: deloma jo je naložilo organizatorju zaradi malomarnosti pri izvedbi varnostnih ukrepov, deloma oškodovancu, ki tudi sam ni bil dovolj skrben.¹²⁵ Krivdna odgovornost organizatorja (aerokluba) je bila na primer uveljavljena tudi v (tragičnem) primeru nesreče pri izvajanju padalskih skokov, do katere je prišlo, ker je tožnica pred pristankom nenadoma izgubila zavest.¹²⁶ Sodišče je poudarilo, da športno društvo ne more odgovarjati za vsa tveganja, ki so povezana s padalstvom kot nevarnim špor-

¹²² Vir: www.rtvlo.si/sport/, z dne 13. in 17. 7. 2007.

¹²³ Glej na primer sodbe: VS II Ips 330/2002 z dne 6. 3. 2002 (nogomet), VS II Ips 717/2003 (nogomet), VS II 556/96, VSL I Cp 420/97 z dne 17. 9. 1997 (tekmovanje v kartingu), VS II Ips 519/99 z dne 6. 4. 2000 (skakanje v daljavo med služenjem vojaškega roka), VS II Ips 208/2003 z dne 11. 3. 2004 (rokomet med služenjem vojaškega roka), VS II Ips 79/2001 z dne 12. 9. 2001 (organiziranje jahanja), VSL II Cp 1956/2005 z dne 15. 2. 2002 (smučanje) VIII Ips 93/2000 z dne 16. 1. 2000 (odbojka).

¹²⁴ Sodba VS 39/2005 z dne 26. 12. 2006. Glej tudi sodbo VS II Ips 84/2003 z dne 29. 1. 2004.

¹²⁵ Tako na primer sodba VS II Ips 116/2005 z dne 28. 4. 2005 (deljena odgovornost upravljavca smučišča, ki je v gosti megli dopustil spust po progi, in smučarja, ki ni storil vsega, da bi zavaroval lastno varnost).

¹²⁶ Sodba VS II Ips 222/2005 z dne 26. 4. 2007, obj. v *PP*, št. 23/2007 (14. 6. 2007), str. 25.

tom. Krivda na strani tožene stranke ni bila ugotovljena, saj je ta izvedla vse potrebne varnostne ukrepe, vendar kljub vsej skrbnosti nenadne tožnične nezvesti ni mogla predvideti oziroma nesreče preprečiti.

Sodišča odgovornosti za škodo v zvezi s športom ni presojalo le na podlagi deliktne, temveč tudi pogodbene odgovornosti: tako je bila (krivdna) odgovornost organizatorja gorskega izleta utemeljena na pogodbenem razmerju z udeleženci izleta, odgovornost organizatorja jahanja za padeč konja je bila utemeljena na pogodbi o organiziranju potovanja.¹²⁷

Izjemoma pa je tudi Vrhovno sodišče določene posebej izpostavljene primere štelo za tako nevarne, da je vzpostavilo objektivno odgovornost. Sodišče se je že večkrat opredelilo, da pomeni izvajanje vaje na plezalniku med služenjem vojaškega roka (»tarzanke«) nevarna dejavnost, zlasti če je oprijemalna površina mokra, hitrost izvedbe pa poudarjena.¹²⁸ Pri tem velja omeniti, da je sodišče, čeprav tega v obrazložitvi ni izrecno navedlo, kot relevantno okoliščino bržkone upoštevalo tudi dejstvo, da vojaški izvajanja vaje niso mogli brez nadaljnjega odkloniti.¹²⁹ V obrazložitvah pa se pojavljajo tudi elementi krivdne odgovornosti (na primer neustrezno varovanje vojakov pri izvajanju vaje, razvidnost okoliščin, ki povečujejo nevarnost).¹³⁰

Kolesarstvo na splošno ni nevarna dejavnost, vendar naj bi bil »način treninga kolesarja, ki poteka tako, da kolesar vozi po cesti v zavetrju in v minimalni oddaljenosti od kombija (le od 5 do 10 centimetrov), zaradi česar mora pri hitrostih, ki dosežejo tudi 60 km/h, vso svojo pozornost usmeriti le na motorno vozilo, za katerim pelje, tako da sploh nima pregleda nad cesto in je pri vožnji za kombijem odvisen izključno od pred njim vozečega avtomobila in znakov, ki mu jih daje trener kot voznik kombija,« nevar-

¹²⁷ Glej obsežno obrazloženo sodbo VS II Ips 70/98 z dne 26. 5. 1999, sodbo VSK Cp 689/99 z dne 17. 11. 1999 (solidarna odgovornost lastnika konja in turistične agencije). Zdi se, da je tudi odgovornost v primeru sodbe VS II Ips 555/2004 z dne 14. 7. 2005 (škoda pri padcu zaradi izbokline na umetnem drsališču, odgovornost lastnika drsališča) utemeljena na nakupu vstopnice.

¹²⁸ Glej sodbo VS II Ips 611/2004 z dne 27. 10. 2005, glej tudi sodbe: VS II Ips 388/97 z dne 8. 10. 1998; II Ips 453/2000 z dne 22. 3. 2001.

¹²⁹ Glej na primer sodbo VS II Ips 388/97 z dne 8. 10. 1998; glej tudi sodbo VSC Cp 289/2003 z dne 2. 6. 2004: »Država odgovarja za škodo pripadniku oboroženih sil, ki jo utrpí pri obvezni telesni aktivnosti (nogomet), ki je del izpolnjevanja vojaške dolžnosti.«

¹³⁰ Na primer v sodbi VS II Ips 575/2001 z dne 30. 5. 2002.

na dejavnost, za katero odgovarja športno društvo.¹³¹ Tudi v tem primeru je Vrhovno sodišče kot enega relevantnih dejstev izrecno poudarilo tožnikovo mladost (15 let), kar daje misliti, da so sodniki upoštevali manjšo stopnjo možnosti uresničevanja svobode volje. Enaki razlogi so sodišče bržkone vodili v odločitev, da organiziranje smučarskega tekmovanja načeloma ne pomeni nevarne dejavnosti, vendar pa po (starejšem) mnenju lahko postane nevarno, ko je zaradi izrednih okoliščin pobočje v celoti poledenelo, tako da obstaja povečana nevarnost zdrsa, tekmovalci pa so otroci, ki so odvisni od navodil organizatorja.¹³²

Po sodni praksi se za nevarno stvar šteje tudi smučarska žičnica, pri tem pa vplivno območje sedežnice ni omejeno zgolj na vožnjo na sedežnici, temveč se razteza tudi na vstopanje in izstopanje, pri čemer izstopanje obsega tudi vožnjo po stezi, ki povezuje izstopno postajo sedežnice in smučišče.¹³³ Upravljavca vlečnice odgovarja za škodo, ki izvira iz same naprave, sicer pa je njegova odgovornost krivdna.¹³⁴ Pri tem velja poudariti analogijo z zakonsko ureditvijo pogodbe o prevozu oseb, po kateri je prevoznikova odgovornost za varnost oseb obveznost uspeha, kar pomeni, da odgovarja objektivno (702. člen OZ). V tuji sodni praksi je odgovornost upravljavca sedežnice objektivna, medtem ko odgovornost upravljavca vlečnice praviloma ni.¹³⁵

Vrhovno sodišče je kot nevarno stvar prepoznalo tudi rokometni gol, izdelan v nasprotju z varnostnimi predpisi in nepritrjen na podlago, na katerega se je med nogometno tekmo z rokami »obesil«¹³⁶ igralec, posledično pa je prišlo do nezgode s smrtnim izidom. Obrazložitev sodbe je nekoliko nenavadna, saj sodišče utemeljuje odgovornost z malomarnim ravnanjem toženih strank (gol ni bil izdelan v skladu z varnostnimi standardi, ravnanje tožnika ni bilo nepričakovano) in torej na subjektivni odgovor-

¹³¹ Sodba VS II Ips 532/92 z dne 11. 3. 1993.

¹³² Sodba VSS II Ips 218/90 z dne 20. 9. 1990.

¹³³ Glej pravno mnenje Vrhovnega sodišča SRS iz leta 1979, v Poročilu o sodni praksi VS SRS 3/79; str. 27; pravno mnenje, objavljeno v Poročilu o sodni praksi VS RS, št. 1/90, str. 13 in 14; ter Frantar, Odškodninska odgovornost v zvezi s smučanjem, PP, št. 285/1992, priloga.

¹³⁴ Prav tam.

¹³⁵ Glej Fritzweiler, str. 462, in odločbi BGH, obj. v NJW 60, 1345, ter OGH, obj. v ZVR 98, 1 (odgovornost glede vlečnice lahko postane objektivna, če je smučina pomanjkljiva).

¹³⁶ Sodba VS II Ips 708/94 z dne 5. 6. 1996.

nosti, iz česar pa zaključí, da takšen gol »brez dvoma predstavlja nevarno stvar«. Enako dejansko stanje je obravnavalo nemško sodišče: škoda je nastala, ko se je udeleženec igre – nogometni vratar – obesil na prečko gola z namenom guganja.¹³⁷ Sodišče je odgovornost upravljavca športne naprave utemeljilo na krivdni odgovornosti, saj bi bil moral upoštevati določeno stopnjo nenamenske uporabe. Za razliko od slovenske odločbe pa je sodišče polovično odgovornost pripisalo oškodovancu, ki je gol uporabljal nenamensko.

6.4.3. Odgovornost nasproti gledalcem in neodvisnim tretjim osebam

Primere odgovornosti organizatorja za zagotovitev varnosti gledalcem športne prireditve in neodvisnim tretjim osebam lahko razdelimo v dve skupini: prvo tvorijo škodni dogodki, pri katerih se uresniči tveganje, ki je povezano z izvajanjem športne aktivnosti, v drugo pa spadajo primeri tveganj, ki skorajda niso povezana s športom, ampak prej s težko obvladljivim gibanjem množic na prireditvah.

Organizator športne prireditve je dolžan izvesti ustrezne ukrepe, da zagotovi varnost gledalcem, pa tudi sodnikom in okoliškim prebivalcem. Tako mora na primer organizator hokejske tekme poskrbeti, da je okrog igrišča varovalna ograja iz pleksistekla, da plošček ne more zleteti med gledalce.¹³⁸ Organizator oziroma imetnik nogometnega ali teniškega igrišča mora na primer poskrbeti za ustrezno ograjo, da žoge ne letijo v sosednje hiše (in na primer razbijajo stekla), kakor tudi da igralci, ki bi jih hodili iskati, ne bi povzročali škode.

Odgovornost organizatorja za izvedbo teh ukrepov je načeloma subjektivna, vendar lahko po slovenski sodni praksi v določenih okoliščinah postane tudi objektivna. Tako je Vrhovno sodišče RS izreklo, da »sam način opravljanja speedwayske dirke, ko lahko izpod koles motorjev odletava pesek in kamenje tudi prek zaščitne ograje med gledalce, predstavlja povečano nevarnost za gledalce. V obravnavani zadevi ni šlo za naključje, pač pa za predvidljiv dogodek, ki izvira iz same narave izvajanja take dirke,«¹³⁹ zaradi česar naj bi bila podana objektivna odgovornost toženke kot organi-

¹³⁷ Glej OLG Celle, obj. v VersR 1984, 46; ter isto sodišče, obj. v NJW-RR 1995, 984.

¹³⁸ Glej odločbo BGH, obj. v NJW 84, 202.

zatorja speedwayske dirke.¹³⁹ V obrazložitvi sodišče nakazuje na to, da krivdne odgovornosti ni, saj naj bi organizator izpolnil varnostne obveznosti, ki izhajajo iz predpisov. Vendar je treba za oceno ustreznosti varnostnih ukrepov upoštevati konkretno situacijo, ne le pravilnik. Iz obrazložitve izhajajo elementi krivdne odgovornosti: varnostna ograja je bila postavljena neustrezno, redarji tožene stranke niso opozorili gledalcev, da se tudi na določenih mestih za ograjo ni varno zadrževati, oziroma gledalcem niso ponudili varnostnih očal itn.

»Odgovornost organizatorja prireditve«, ki jo kot enega od posebnih primerov objektivne odgovornosti ureja OZ v členu 157, se nanaša le na škodo na osebah, ki nastane zaradi izrednih okoliščin (gibanje množic, splošen nered ipd.), ki nastanejo ob shodih večjega števila ljudi. Na splošno pa je odgovornost organizatorja za varnost gledalcev in tretjih oseb krivdne narave. Tako na primer nogometno društvo – organizator nogometne tekme, ki ni poskrbelo za ustrezne ukrepe, odgovarja nogometnemu sodniku za škodo, ki so mu jo povzročili navijači na njegovem avtomobilu, ki je bil parkiran pred slačilnicami.¹⁴⁰ Organizator športne prireditve mora upoštevati, da je človeško obnašanje v velikih množicah, zlasti pa v navijaških skupinah, podvrženo posebnim psihološkim značilnostim, zato mora predvideti ustrezne varnostne ukrepe. Upoštevati mora tudi morebitna spremenjena psihična stanja med gledalci (na primer alkoholiziranost) in s tem povezano povečano tveganje za nezgode.

¹³⁹ Glej sodbo VS II Ips 399/2001.

¹⁴⁰ Glej odločbo vojvodinskega sodišča, obj. v VSV Rev. 1015/90, 28. 12. 1990.

Literatura

- Brehm R., Berner Kommentar zum schweizerischen Privatrecht, zvezek VI, 1. del, Art. 41-61 OR, 3. izdaja, Stämpfli Verlag, Bern 2006
- Cigoj S., Teorija obligacij, Uradni list, 2000 (ponatis)
- Frantar T., Odškodninska odgovornost v športu, Podjetje in delo, št. 6-7/2004, str. 1607-1617
- Frantar T., Odškodninska odgovornost v zvezi s smučanjem, Pravna praksa, št. 285/1992, z dne 1. 10. 1992, priloga
- Fritzweiler J. et al. (ur.), Praxishandbuch Sportrecht, Beck, 2007
- Gardiner S. et al., Sports Law, 3. izdaja, 2006, Cavendish Publishing, 2005
- Grunsky W., Zur Haftung bei Sportunfällen, JZ 1975, str. 109
- Gschöpf M., Haftung bei Verstoß gegen Sportregeln, Verlag Österreich, Dunaj 2000
- Günther J. M. K. M., Die zivilrechtliche Haftung im Tennissport, VersR 1993, str. 794-798
- Hager J., J. von Staudingers Kommentar zum BGB, 2. zvezek, §§ 823-825, 13. izdaja, Sellier-de Gruyter, Berlin 1999
- Harrer F., v: Schwimann M. (ur.), ABGB Praxiskommentar, zvezek 6, 3. izdaja, LexisNexis, Dunaj 2006, § 1295, str. 54 in nasl.
- Heermann P. W., Götze, S., Zivilrechtliche Haftung im Sport, Nomos, Baden-Baden, 2002
- Končina - Peternel M., Novejši razvoj odškodninske odgovornosti: pojem nevarne stvari in nevarne dejavnosti, Podjetje in delo, št. 6/1999, 1998
- Marušič T., Slovensko smučarsko pravo in varnost na smučiščih, Uradni list, Ljubljana 2006
- Polajnar - Pavčnik A., Vzročnost kot pravnorelevantni pojem, Zbornik znanstvenih razprav PF v Ljubljani, 1993, str. 179
- Reischauer R., v: Rummel, Peter (ur.), Kommentar zum allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch, zvezek 2, 2. izdaja, Dunaj, Manz 1999
- Salma J., Obligaciono pravo, 5. izdaja, 2004, Pravni fakultet u Novom Sadu, 2004
- Scheffen E., Zivilrechtliche Haftung im Sport, NJW 1990, str. 2658-2665
- Seebacher, G. R., Haftungsfragen bei Körperverletzung im Sport, Leykam, Graz, 1997
- Wagner G., v: Ulmer, P. (ur.), Münchener Kommentar zum BGB, 5. knjiga, 4. izdaja, Beck, München 2004; § 823
- Zeilner F., Haftung und Schadensersatzansprüche bei Sportunfällen, Peter Lang, Frankfurt 2001
- Zimmermann R., Verletzungserfolg, Spielregeln und allgemeines Sportrisiko – Zur Haftung des Sportlers für Unfälle bei Wettspielen, VersR 1980, str. 497-502

Stvarno in imensko kazalo:

Boštjan Koritnik

Dean Zagorac

*Izid knjige
je sofinancirala Fundacija za šport.*

© GV Založba, 2008. Vse pravice pridržane.

Brez predhodnega pisnega dovoljenja GV Založbe so prepovedani reproduciranje, distribuiranje, dajanje v najem, dajanje na voljo javnosti (internet) in druge oblike javne priobčitve, predelava ali vsaka druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnemkoli obsegu ali postopku, vključno s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranitvijo v elektronski obliki. Odstranitev tega podatka je kazniva.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

796/799:34

ŠPORT & pravo / Vesna Bergant Rakočević (ur.) ... [et al.] ;
[stvarno in imensko kazalo Boštjan Koritnik, Dean Zagorac]. – 1. natis. –
Ljubljana : GV Založba, 2008

ISBN 978-961-247-052-4
1. Bergant Rakočević, Vesna
238154240

Šport & pravo

Vesna Bergant Rakočević (ur.)

Marko Ilešič

Peter Grilc

Klemen Podobnik

Ana Vlahek

Jure Levovnik

Tone Jagodic

Damjan Možina

Maja Gornik

Založba
Ljubljana 2008